

Kymiyhtiö 4

1979

Kymiyhtiö

Kymi Kymmene Oy:n julkaisu ● Perustettu vuonna 1936 ● 39. vuosikerta
Painosmäärä 15 000 ● Lehti ilmestyy joka toinen kuukausi

Sisältö lokakuussa 1979

- 1 Vaihtoehtoja etsitään maailman kasvavaan energiatarpeeseen
- 6 Radikaali muutos paperiteollisuudessa: Työaika lyhenee neljä viikkotuntia keskeytymättömässä vuorotyössä
- 10 Ulkomaanjuristin arkea: "Jotakin on aina vireillä keskimäärin 15:ssä maassa."
- 12 "Uitossa puuta tehtaalle 2 km:n tuntinopeudella"
- 16 Ammattikoulun nykypäivää: Harjoittelulla työtaitoon
- 18 Harrastuslentäjien siivet kantavat
- 20 Kymiyhtiön historiaa III Suuryhtiön vastoinkäymisten vuodet 1904—1908
- 24 Kärkkilän Urheilusukeltajat — Högforsin miehet pintaa syvemmällä
- 26 Tästä puhutaan
- 29 Voittoisa Napoleon
- 30 Kuvat Ýdralta toivat Keijon julkisuuteen Syntymäpäiviä

Takakannen sisäsivu: Manan majoille

Kansikuva: Uitto on edullisin havutukin kuljetusmuoto yli 200 km:n matkoilla. Siksi Kymiyhtiön Keski-Suomesta hankkima puu kannattaa uittaa Kuusankoskelle.

Kuva Kalkkisten kanavalta.

Kuva: Tuomo Pitkänen

Kansipaperi: Diamondstar 135 g/m²

Arkit: Diamondstar 100 g/m²

ISSN 0356-0538

Fil.tohtori Pauli K. Paasonen

*Kymi Kymmene Paperin
tutkimus- ja kehityspäällikkö*

Öljyn keskeinen merkitys

Öljy ja sen ohella energia ovat tulleet merkittäviksi tekijöiksi vuodesta 1973 lähtien ja erityisesti viime aikoina. Öljytuotteilla on tänä päivänä suuri vaikutus meidän kaikkien elämään.

Öljy on nykyään paitsi polttoaineena myös orgaanisen kemian teollisuuden raaka-aineena laajasti syrjäyttänyt hiilen ja muut kasvi- ja eläinkunnan raaka-aineet. Tänään useat jokapäiväisistä orgaanisista perustarvikkeista (muovit, lakat, liimat, maalit, synteettinen kumi, tekstiilikuidut, siivous- ja pesuaineet jne.) pohjautuvat öljyyn. Nämä tuotteet valmistetaan yli 90 %:sti öljystä.

Poliittiset tapahtumat vuoden vaihteessa saattoivat maailman öljyn kohdalla sekä määrällisesti että hinnallisesti jälleen epävarmuuteen. Myös maailman kehitysennusteet ainakin energian hinnassa menivät harhaan tämänvuotisen öljyn maailmanmarkkinahinnan ollessa huomattavasti korkeamman kuin vuosi sitten osattiin ennakoida.

Jonkin raaka-aineen hinnan kohotessa huomattavasti tai saannin muuttuessa epävarmaksi, käynnistetään teollisuudessa yleisesti korvaavan vaihtoehdon etsintä ja alan tutkimustyö vauhdittuu voimakkaasti. Eikä öljy tässä suhteessa tee suinkaan poikkeusta, sillä onhan maailma ja sen teollisuus täysin riippuvainen öljyn saannista ja hinnasta.

Nykyinen energiatilanne

Energiavarat maapallolla ovat riittävät, mutta ongelmana on, ettei niitä pystytä täysimääräisesti hyödyntämään. Hiilivarojen avulla, jotka

Vaihtoehtoja etsitään maailman kasvavaan energiatarpeeseen

- Metsäteollisuus on riippuvainen paitsi puuraaka-aineesta ja teknologiasta myös erittäin voimakkaasti energiasta. Metsäteollisuuden kannalta on siten tärkeää tietää, miten öljy vaikuttaa energian kehitykseen ja miten energian tarve voidaan tyydyttää öljyn saannin rajoituksissa.
- Tässä artikkelissa käsitellään tutkimuksia, joita maailmalla on käynnissä ja mihin energian kohdalla voidaan päästä, kun käytettävissä on valtavat tutkimus- ja kehitysresurssit.
- Esitetyt näkymät perustuvat muun muassa käynteihin eräissä petrokemian johtavissa tutkimuskeskuksissa sekä tutustumiseen niiden tutkimustyöhön.

Kuva: Tuomo Pitkanen

"Lisää tietoa täytyy laboratorioissa ja koelaitoksissa vielä luoda valtavat määrät, ennenkuin uusia energialähteitä voidaan laajasti ja taloudellisesti soveltaa", sanoo fil. tohtori Pauli K. Paasonen.

ovat moninkertaiset öljyyn verrattuna, voitaisiin teoreettisesti ottaen tyydyttää maapallon energiatarve vuosisadoiksi.

Hiilen lisäksi käytettävissä on rajallisen öljyn ja kaasun korvaavina vaihtoehtoina ns. luonnon uudet energialähteet. Näistä mainittakoon aurinkoenergia, maapallon sisäinen lämpö (geoterminen energia), tuuli, vuorovesi, öljyhiekasta ja -liuskeesta tai raskaasta öljyesiintymistä valmistetut synteettiset polttoaineet sekä ydinenergian jalostuneempi muoto fuusioenergia. Tarkasteltaessa näitä eri mahdollisuuksia tosiasia kuitenkin on, että maailman energiatuotto tulee vielä pitkään perustumaan öljyn, kaasun ja kivihiiilen varaan.

Läntisissä teollisuusmaissa öljyä ja kaasua käytetään yli 60 %:sti tarvittavan energian kehittämiseen vielä ainakin lähimmän 10 vuoden ajan. Uusien korvaavien energialähteiden vaikutus tulee vielä pitkään olemaan vähäinen, 1 %:n suuruusluokkaa, ydinenergian osuuden ollessa alle 7 % eli paljon kehitysennusteista jäljessä.

Suomen energialähteistä voidaan todeta maamme olevan noin 70 % tuontienenergian varassa. Vuonna 1978 energialähteinä käytettiin öljyä 50 %, puuta ja turvetta noin 17 %, vesivoi-

maa noin 11 %, kivihiiltä 15 %, maakaasua 4 % ja ydinvoimaa 3 %.

Kehityksen suunta

On selvää, että tutkimukset suuntautuvat voimakkaasti kohteisiin, jotka vähentäisivät riippuvuutta öljystä. Yleinen suuntaus läntisissä teollisuusmaissa on pyrkiä voimakkaasti muokkaamaan energiatuotantoa takaisin 1960-luvun puolivälin mukaiseksi, jolloin kivihiilen prosentuaalinen osuus energiatuotannosta oli noin 10 % suurempi kuin nykyään.

Lähes 30 viimeisen vuoden ajan kehitystyö on suosinut öljyä ja maakaasua. Maailmassa ollaan kuitenkin pakotettuja nyt uhraamaan myös kivihiilitutkimukseen erittäin paljon. Kehitteillä on uutta kaivostekniikkaa. Uudet kehitteillä olevat koneet painavat jopa yli 12 000 tonnia. Ne ovat täysin rinnastettavissa jättiläismäisiin ns. "toisen sukupolven" öljynporauslauttoihin ja pystyvät mahtavaan 5–10 miljoonan tonnin hiilituotantoon vuodessa kaivoksista riippuen.

Pumppaus- ja kuljetustekniikka on voimakkaan kehityksen kohteena. Tällöin hieno hiilipöly sekoitetaan veteen tai synteettisiin polttoaineisiin putkistoissa tapahtuvaa kaukokuljetusta varten.

Samoin voimakasta kehitystyötä on käynnissä hiilen erottamiseksi vedestä ja epäpuhtauksista.

Edelleen kuljetuskaluston ja poltto-tekniikan kehitys mahdollistaa sen, että hiilen käyttöä pystytään lisäämään. Hiilen hinta myös valtameren takaisissa kuljetuksissa voi meneillään olevan kehitystyön tuloksena tulla kilpailukykyiseksi öljyn hinnan kanssa.

Hiilen käytön ohella myös kaikkia muita energiavaihtoehtoja tutkitaan. Voidaan kuitenkin todeta, että mitään todella mullistavaa energiakehityksessä ei vuosisadan vaihteeseen mennessä tapahdu, vaan kaikki mahdollisuudet energian kehittämiseksi jo tunnetaan ja muutokset tapahtuvat hitaasti.

Synteettiset polttoaineet

Synteettisistä polttoaineista on viimeaikoina kirjoitettu usein. Sekä Saksa että USA ovat ilmoittaneet

Kuva: Valtion Teknillinen Tutkimuskeskus

Öljyä korvaavan puu- ja turvekaasun käyttökokeita tehdään muun muassa dieselmoottorissa.

kiihdyttävänsä tutkimusohjelmaa näiden aineiden valmistamiseksi.

Saksan Liittotasavalta ilmoitti keuhalla 1979 tutkimus- ja kehitysmäärärahojen lisäämisestä lähes 1,5 miljardiin Suomen markkaan.

Todettakoon, että synteettisillä polttoaineilla tarkoitetaan laajasti ottaen polttoaineita, jotka ovat peräisin luonnosta, mutta esikäsitellään ennen polttamista. Lopputuote on tällöin joko öljyä tai kaasua. Lähtöaineina voidaan käyttää kivihiiltä, öljyhiekkaa, öljyliusketta, raskaita öljytuotteita, joita ei voida pumpata, tai jopa turvetta.

Tutkimuksia kivihiilestä

Synteettisen polttoaineen tutkimus kivihiilen osalta on varsin selvä. Pää tavoitteita on kolme: synteettisen kaasun valmistaminen samalla polttoarvolla kuin nykyinen maakaasu ja sen korvaaminen nykyistä jakeluverkostoa käyttäen. Kaasun valmistus alemmalla polttoarvolla: maakaasun, polttoöljyn ja raakahiilen korvaami-

seksi sähkölaitoksissa ja teollisuudessa. Kolmas tavoite on laaja asteikko rikkivapaita, nestemäisiä, raskaita ja kevyitä öljytuotteita raaka-aineiksi erilaisiin teollisiin tarkoituksiin korvaamaan öljyä. Yleisesti voidaan todeta, että kehitystyö hiilen nesteytyksessä ei ole vielä niin pitkällä kuin kaasutuksessa.

Tutkimuksia muista raaka-aineista

Paitsi hiilessä myös muissa mainituissa raaka-aineissa tietty teknillinen valmius on jo olemassa synteettisten polttoaineiden valmistamiseksi, mutta toistaiseksi menetelmillä ei ole ollut taloudellista kilpailukykyä raakaöljyn suhteen. On laskettu (toukokuu/79), että raakaöljyn hinnan noustessa lähelle 25 dollaria tynnyriltä, öljyn erottaminen liuskekivestä ja synteettisten polttoaineiden valmistus olisi kilpailukykyistä.

Parhaimmissa liuskekiviesiintymisissä öljyn määrä on noin 95 litraa kivi-tonnia kohden, minkä irrottaminen

kivestä on kallista.

Öljyn erottaminen taas hiekan ja öljyn seoksesta eli öljyhiekasta on erittäin vaikeaa ja tekniikkaa on kehitetty yli 20 vuotta. Kuitenkin saadun käsityksen perusteella Kanadasa, missä maailman öljyhiekka pääasiassa esiintyy, ollaan varsin pitkällä öljyn teollisessa tuotannossa. Öljyhiekasta saadaankin jo nykyisin muutamia miljoonia öljytonneja vuodessa.

Määrärahoja tutkimuksiin

Kuten mainittiin mm. Saksa ja USA kohottivat tutkimusmäärärahoja uusien polttoaineiden kehittämiseksi. Päämäärä on korkealla. Mikäli siihen päästään, tarjoutuu maailman käytettäväksi esim. hiilen kohdalla valtavat määrät lisäenergiaa. Tässä vaiheessa näyttää hyvin todennäköiseltä, että 1980-luvulla synteettisten polttoaineiden kilpailukykyinen teknillinen valmistus pääsee alkuun. Kysymys lieneekin jo valmistuksen laajuudesta.

Kuva: Tuomo Pyhänen

Kotimaisessa energiatuotannossa turpeen osuus tulevaisuudessa voi lisääntyä aina 10 prosenttiin saakka. Kuvassa työnjohtaja Niilo Hartikainen mittaa poltto- turpeen kosteutta Kymi-yhtiön turvetyömaalla Haukkasuoilla.

Mutta kuten aina tutkimustyössä, ennako-odotukset voivat törmätä myös ennakolta odottamattomiin vaikeuksiin. Hiilessä erään vaikean

ongelman muodostaa rikin erottaminen ja poistaminen siitä. Rikkivaapaata hiiltä on rajoitetusti ja puhdistus on tarpeen, jotta hiilestä ja siitä saatavien aineiden poltossa ei pääsisi rikkiä ilmakehään yli sallittujen määrien.

Toinen tiedemiehiä askarruttava kysymys on ilmakehän hiilidioksidipitoisuuden muutokset, jos hiilestä valmistetut synteettiset polttoaineet tulisivat maailmanlaajuisesti käyttöön. Öljyn ja synteettisten hiilituotteiden polttoaasut ovat erilaiset ja voivat aiheuttaa muutoksia ilmakehään.

Bensiiniä, muovia ja lannoitteita hiilestä ja turpeesta

Kuten synteettisten polttoaineiden kohdalla todettiin, erilaisia hiilipitoisia raaka-aineita voidaan muuntaa kaasuseoksiksi. Maailmassa on useita menetelmiä, joilla näin syntyneistä kaasuisista saadaan puolestaan nesteistä alkoholia, metanolia. Metanoli kiinnostaa taas monipuolisen käyttönsä tähden. Erittäin kiinnostava on Amerikassa Mobilin (Mobil Research & Development Corp.) kehittämä uusi menetelmä, jossa metanoli muutetaan hyvällä hyötysuhteella korkeaktaaniseksi bensiiniksi. Tämän uskotaan olevan uusi tie valmistaa bensiiniä hiilirikkaissa maissa, joissa öljyä ei ole riittävästi saatavissa. Myös "normaalia" etyylialkoholia voidaan käyttää menetelmän raaka-aineena. Metanolia, etyylialkoholia ja niistä valmistettua ympäristöystävällistä bensiiniä uskotaan olevan käytettävissä kymmenen vuoden kuluessa yleisesti. Ehkä on syytä todeta, että esim. Tanskassa Amerikasta saatujen kokemusten perusteella uskotaan alkoholin sekoittamisen bensiiniin alkavan kahden vuoden kuluessa.

Suomessa Valtion Teknillinen Tutkimuskeskus on tehnyt paitsi tutkimustyötä kaasutuksesta myös teknillistä selvitystä metanolin valmistamiseksi turpeesta. Tällöin metanoli voitaisiin esim. Mobilin menetelmää käyttäen muuttaa bensiiniksi. Suomessa on kuitenkin vielä ongelmia taloudellisen polttoaineen valmistamiseksi turpeesta: raaka-aineen saan-

ti, kerääminen ja kuljetus riittävän laitokseen saamiseksi, pääomakustannukset jne. Todettakoon, että toisen maailmansodan aikana Saksassa valmistettiin kivihielestä bensiiniä. Tällöin reaktioita ei vielä pystytty hallitsemaan, vaan syntyi liian paljon sivutuotteita ja matalaoktaanista bensiiniä eikä menetelmää saatu kannattavaksi öljyyn verrattuna. Menetelmä hylättiin sodan loputtua ja nyt tutkimukset on käynnistetty jälleen.

Metanolin lähtöaine voi olla paitsi maakaasu tai hiili ja Suomessa ehkä turve myös periaatteessa muu biomassaa. Biomassalla tässä ymmärretään kasvikunnan tuotteita (esim. levät, ruo'ot, metsä, turve jne.), jotka syntyvät auringon energiasta ja ilman hiilidioksidista. Menetelmiä erilaisen biomassan käyttämisestä laajemmalti turpeen lisäksi raaka-aineena metanolin valmistuksessa on kehitteillä. Bensiinin valmistuksen lisäksi on käynnissä myös koetehtaiden rakentaminen erilaisten muovien valmistamiseksi metanolista.

Edellä mainituista lähtöaineista voidaan valmistaa paitsi metanolia myös ns. synteetikaasua ammoniakia varten. Ammoniakki puolestaan näyttölee ratkaisevaa osaa tulevaisuuden lannoitekysymyksiä ratkottaessa.

Muut uudet energialähteet

Tutkimustyötä tehdään edellä esitetyn lisäksi myös muilla energian lähteillä. Toiveet kohdistuvat lähinnä auringon lähes rajattoman energian suoraan käyttöön. Tutkimuksen tavoite on auringon valon muuntaminen aurinkopariston avulla sähkön suurtuotannoksi tai auringon lämmön suora hyväksikäyttö. Voimakkaasta kehitystyöstä huolimatta tulokset toistaiseksi ovat olleet vaatimattomia.

Tuulesta voi erityistapauksissa olla käyttöä. Tekniikka vaatii vielä paljon kehittämistä ennenkuin tämän energiamuodon käyttö tulee merkittäväksi.

Alankomaissa on laskettu, että merenranta pitäisi täyttää satojen metrien korkuisista tuulimyllyistä tai roottoreista ennenkuin energiantuotto olisi merkittävä. Arviot, että tuuli

Kuva: Metsäntaloustieteiden tutkimuskeskus

Biomassatutkimus on käynnissä maailmassa. Suomessa tulevaisuudessa kysymykseen saattavat tulla nopeasti kasvavat bio- ja energiametsät. Kuva Nurmijärveltä, jossa 3-vuotias vesipajuviljelmä tuotti noin 15 tonnia kuiva-ainetta hehtaaria kohden vuodessa.

voisi antaa kymmenkertaisen määrän energiaa maailman nykyisiin ydinvoimaloihin nähden, osoittaa millaisista luonnonvoimista on joka tapauksessa kyse.

Ulkomailla kotitalouksissa varsinkin karjatalousmaissa on huomion kiinnittymässä myös biomassan ja biokaasujen (metaanin) käyttöön. Tämä rajallinen ja paikallinen energiankehitysmahdollisuus tapahtuisi hygienisemmin ja teknillisemmin kuin mihin eräissä maailman maissa esim. karjalannan osalta on päästy.

Edellä esitettyjen mahdollisuuksien lisäksi on maailmassa vielä käytettävissä vuorovesi-, maanlämpö- ja fuusioenergia. Vuoroveden kohdalla on lähes samat vaikeudet kuin tulessa. Maan lämpö tulee ehkä merkittävaksi vasta noin 10–15 vuoden kuluessa maailman energiataloudessa.

Fuusioenergia, joka vapautuu kah-

den kevyen atomin yhteydessä, uskotaan tulevan käyttöön vasta ensi vuosisadalla. Toistaiseksi on mahdotonta rakentaa reaktoreita, jotka kestäisivät atomien "käsittelyssä" tarvittavaa miljoonien asteiden lämpötilaa auringossa tapahtuvia reaktioita jäljiteltäessä.

Suomessa huomio turpeeseen ja puuhun

Suomessa on arvioitu turvetta olevan noin 5 miljardin öljytonnin verran, mikä vastaa länsimaiden noin vuoden energiantuotantoa. Turpeen energiatuoton uskotaan valtakunnallisesti kuitenkin pysyvän alle 10 %. Nykyisin se on noin 2 %. Huomio kiinnittyy turpeen rajallisen käytön ohella myös puuhun. Energia- tai biometasäsuunnitelmat saattavat tarjota koi-

mien uusien puulajikkeiden osalta tiettyjä mahdollisuuksia tulevaisuutta ajatellen. Biomassalla saavutettu tuotto Pohjoismaissa, noin 30 tonnia kuiva-ainetta hehtaaria ja vuotta kohden, mikä ei vielä varmasti ole huippu, osoittaa ettei sen mahdollisuuksia voida jättää kartoittamatta. Testit osoittavatkin, että biomassan käyttö voi tulla taloudelliseksi.

Mielenkiinnon kohde on pellettien (brikettien) valmistus mm. jätepuusta, turpeesta, oljista, kuoresta ym. biomassasta. Menetelmä, joka käsittelee raaka-aineen jauhatuksen, kuiva- tuksen ja puristuksen, saattaa tarjota esim. Suomessa osaratkaisun nettoenergian tuottoon ja ulkomaisia polttoaineita korvaavan vaihtoehdon. Saavutettavat edut joudutaan kuitenkin tarkistamaan paikallisten olosuhteiden mukaisesti mm. raaka-aine- ja pääomakustannusten osalta. On to-

deittava ettei pellettien valmistus mitään uutta ole, tekniikkaa on kehitelty 1930-luvulta lähtien.

Öljyn etsintää nykyisessä tilanteessa on kiihdytetty, etsinnän keskitetyssä lähinnä arktisille merialueille tai vaikeasti päästäviin sademetsiin. Etsintätyö ja sopivan teknologian kehitys tulee mainituissa olosuhteissa kalliiksi. Lähi-Idän kaltaisia öljy- ja kulta-alueita ei ole näkyvissä vaan tulevaisuudessa tarvittavasta öljystä kasvava osa joudutaan poraamaan yhä syvemmillä meren pohjasta.

Öljy ja metsäteollisuus

Kuten aikaisemmin mainittiin metsäteollisuus on hyvin energiavaltaita ja öljyn saannista ja hinnasta riippuvainen. 1970-luvulle saakka uskottiin yleisesti puukuituja halvempien ja niitä korvaavien ns. "synteettisten kuitujen" tulemiseen. Näiden raaka-aineena oli öljy. Samoin uskottiin öljypohjaisten muovipigmenttien (erikoistäyteaineiden) mahdolliseen läpimurtoon paperiteollisuudessa sekä muovien voimakkaaseen kuitutuotteita syrjäyttävään kilpailukykyyn pakkausalailla.

Tilanne tänään on muuttunut. Tuskin kukaan uskoo maailman kuituraaka-aineiden kohdalla öljypohjaisten tuotteiden pystyvän sanottavasti korvaamaan kasvikuuituja, vaikka nämä ns. "synteettiset kuidut" saataisiinkin kemiallisten menetelmien sivutuotteina. Muovien käytön suunnattomasta lisääntymisestä huolimatta ne eivät ole absoluuttisesti ottaen pystyneet syrjäyttämään kuitutuotteita sanottavasti pakkausalailla.

Tänään metsäteollisuus pyrkii irtaantumaa öljystä mahdollisuuksien mukaan kokonaan. Laajoja tutkimus- ja kehityskohteita on käynnissä, jotta pulveriksi jauhetut polttoaineet kuten sahanpuru, turve, kuori ja metsäjätteet pystyisivät korvaamaan öljyn tehtaan prosesseissa. Polttoaineen korjuu- ja haketusmenetelmiä, poltto- ja ohjaustekniikkaa, valvontamenetelmiä, kuivaus- ja jauhatuslaitteita kehitetään. Täten paitsi puun kokonaiskäytön, ja ympäristönsuojelun myös energian osalta kehitys on menossa "suljettuun tehtaaseen". Eräiden selluloosatehtaiden öljynkäyttö supistuikin jo noin 25–40 kg selluloosaton-

nia kohti. Periaatteessa on mahdollista, ettei öljyä lainkaan tarvittaisi. Suomessa ehkä ensimmäiseksi kysytään, voiko turpeesta saatava polttokaasu olla riittävää ja korvata öljyn käytön kokonaan. Hiilentuottajamaiden uusi teknologia, kaasua ja nestemäiset polttoaineet, ei Suomen metsäteollisuutta vielä kosketa.

Uusia ratkaisuja tulossa

Paperinvalmistuksessa energiansäästö prosessien parantamisessa ja tehostamisessa on maailmassa yleisesti käynnissä. Kuivatusenergia, joka vastaa öljyksi muutettuna suuruusluokkaa noin 200–400 kg öljyä paperitonnia kohti, yritetään voimakkaasti pienentää. Uusia menetelmiä on kehitteillä. Ne tähtäävät energian kulutuksen alentamiseen paperin valmistuksessa.

Öljyn vaikutus heijastuu metsäteollisuuden voimakkaasti myös kuljetusten kautta. Öljyn hinnan nousu vaikuttaa nopeimmin ehkä rahtien ja polttoaineiden kohoamiseen, joka puolestaan aiheuttaa mm. paperin kuljetuskustannusten kohoamisen. Kustantajien pyrkimys pienentää omia postitusmaksuja aiheuttaa taas siirtymistä ohuempiin ja kevyempiin paperilaatuihin. On sanoma- ja aikakauslehtipaperitehtaita, joiden paperilaatujen keskimääräinen neliömetripaino on alentunut 10–30 % lähtötasosta. Osasyynä tähän ovat lehtien ja painotuotteiden alati kohoavat postituskustannukset.

Esitetyt näkymät antavat kuvan siitä valtavasta tutkimustyöstä ja "aivoenergian" käytöstä, mikä maailmassa on menossa. Vaikka ei ehkä maailmanlaajuisesti, niin paikallisesti meneillään olevat kehityskohteet saattavat muuttaa energiatilannetta hyvinkin voimakkaasti ja vähentää riippuvuutta öljystä. Missä määrin esim. biomassaa: puu ja kasvit, pystyvät tyydyttämään paitsi energian myös kemian teollisuuden raaka-ainetarvetta, on mielenkiintoista ja lähinnä riippuvainen öljyn saannista ja hintakehityksestä. Energiatutkimus öljyn korvaamiseksi on nyt maailmassa käynnistynyt voimakkaasti, sillä öljyn riippuvuuden vähentäminen on edellytys taloudelliselle kehitykselle. □

TEMERK LIMITED

12 TH FLOOR, ISLAM CHAMBER, 12/13A MOTIPHEL CIA DACCA
CABLE: TEMERK ADDRESS ALL CORRESPONDENCE TO G

Kymi Kymmene
Verlan Tehtaat
Selenpus
44710 Ievla
Finland

Dear Sirs :

Can you offer Bleached Kraft Pulp, specification enclosed, quantity 2500 M/tons C&F Chalna/ Chittagong.

Please do let us know by return of post.

Yours sincerely,
Temerk Ltd.

(SIGNED: RABIAI)

Hyvä maine ei katoa

Näinhän tavataan sanoa, mutta aina ei taida väitteelle katetta löytyä. Maanmainion Verlan tehtaan tuotteet pitävät kuitenkin edelleen pintansa. Tämä kävi yllättävästi toteen eräänä syyskesän aamuna muutamia viikkoja sitten. Patruunan Pytinkiin tuli kaukainen kirje (kaksi viikkoa matkalla ollut lentopostikuori), jonka sisältöä aikansa tavalluuan Verlan nykyinen isäntä Urpo Mikkonen hie-raisi silmiään pariinkin otteeseen.

Bangladeshistä saakka tullut kirje kuului kaikessa lyhykäisyydessään seuraavasti: "Hyvät herrat, voisitteko lähettää oheisen erittelyn mukaisen tarjouksen 2 500 tonnista valkaistua sellua, vapaasti Chittagongin satamassa. Pyydämme vastauksenne paluupostissa."

Siinä sitä oltiin: tilaus, Verlaan! "Kyllä meille kaikenlaisia kyselyjä on ennenkin tullut, mutta on tämä omaa luokkaansa," totesi Urpo ylpeänä ja ennätti Pukkilan Eskon kanssa jo tovin miettiä, miten vanha nuuskamyly saataisiin nyt vielä selluakin tuottamaan.

Vastauksen kyselijä kuitenkin sai toivomuksensa mukaan paluupostissa. Olisipa vain mukava tietää, kuinka hyvä huumorintaju tällä eksoottisella herralla on, kun hän sai tietää, että oli lähettänyt tarjouspyynnön 15 vuotta sitten lakkautetulle museotehtaalle.

Ikuseksi arvoitukseksi taitaa jäädä myös se, mistä kyselijä oli osoitteensa saanut. Mistään kansainvälisestä katalogista ei tällaista osoitetta pitäisi löytyä, mutta oikein ovat niin yhtiön uusi nimi kuin Jaalan postinumerokin. Ehkäpä tuolla Verlan maineella on sittenkin osuutta asiaan. □

Eero Miettinen

Kymi Kymmene Paperin henkilöstöpäällikkö

● Työajan lyhentäminen keskeytymättömässä vuorotyössä keskimäärin 40:stä viikkotunnista keskimäärin 36:een viikkotuntiin toteutetaan paperiteollisuudessa alan liittojen tekemien sopimusten mukaisesti 17.12. 1979 alkaen siirtymällä nykyisestä 4-vuorojärjestelmästä 5-vuorojärjestelmään. Puuttumatta yksityiskohtiin keskitytään tässä artikkelissa selvittämään tärkeimmät muutokset nykyiseen järjestelmään verrattuna.

Kuva: Tuomo Pitäinen

Radikaali muutos paperiteollisuudessa

Työaika lyhenee neljä viikkotuntia

keskeytymättömässä vuorotyössä

● Kun ehtona työajan lyhentämiselle keskeytymättömässä vuorotyössä työnantajapuolella oli vuotuisen käyntiajan pysyttäminen ennallaan ja työntekijäpuolella nykyisen työvuorojärjestelmän säilyttäminen, päätettiin työajan lyhentäminen toteuttaa 5-vuorojärjestelmällä.

Vuorokautinen työaika ja työvuorojärjestelmä säilyvät entisinä, mutta vapaapäivien määrä lisääntyy niin, että keskimääräinen viikottainen työaika vuoden pituisena ajanjaksona taastuu 36 viikkotuntiin.

Kun uuteen järjestelmään sisältyy kiinteänä osana myös vuosilomat, tarvitaan 5. vuoro tekemään lisääntyneet vapaapäivät ja vuosilomat.

sestä työvuorojärjestelmästä iii — aaaa — yyy —, minkä lisäksi sheemaan sisältyy vaihtoehtoisesti 6 tai 14 ja kesällä 22 vuorokauden yhdenjaksoinen vapaajakso, joka aina alkaa yövuoron jälkeen.

Ns. lyhyessä jaksossa 6 vuorokauden vapaa annetaan sellaisen jakson aikana, jonka kiertoaika on 20 vuorokautta. Keskipitkässä jaksossa jokaiselle vuorolle annetaan 14 vuorokauden yhtäjaksoinen vapaa sellaisen jakson aikana, jonka kiertoaika on 60 vuorokautta ja pitkässä jaksossa kesällä 22 vuorokauden yhtäjaksoinen vapaa sellaisen jakson aikana, jonka kiertoaika on 100 vuorokautta.

17.12.

22 vrkn loma kesällä

Edellä mainittujen vaihtoehtoisten kiertoaikojen pohjalta laaditaan sheema kalenterivuodeksi kerrallaan kuitenkin siten, että 100 vuorokauden jakso aina sijoittuu toukokuun 26. päivän ja syyskuun 2. päivän välille, jolloin pääosa vuosilomasta annetaan. Lisäksi sisällytetään syksyyn 60 vuorokauden jakso, jolloin loppuosa vuosilomasta annetaan, sekä toinen 60 vuorokauden jakso kevätpuolelle.

Piirroksena esitettynä on Kymi-yhtiössä sovittu työvuorojärjestelmä vuodelle 1980 seuraava:

Sheema vuodeksi kerrallaan

5-vuorojärjestelmä koostuu nykyi-

Vuorovapaat merkitty työvuorojärjestelmään

Kuten nykyisessä, myös uudessa järjestelmässä työajan tasaavien vuorovapaiden (nykyisessä järjestelmässä vapaavuorojen) lukumäärä on riippuvainen keskeytymättömässä vuorotyössä tehtyjen säännöllisten työvuorojen määrästä. Erona sen sijaan on, että uudessa järjestelmässä vuorovapaat sekä ansaitaan että myös annetaan saman määräytymiskauden (= verokirjavuosi) aikana ja että vuorovapaat on merkitty työvuorojärjestelmään.

Koko vuoden samassa työvuorossa työskennellyt henkilö tulee ansainneeksi ja pitäneeksi vuorovapaat työvuorojärjestelmään merkityn mukaisesti.

Uusien työntekijöiden, vuorosta toiseen siirtojen tms. tapausten varalta sisältyy työehtosopimukseen edelleen luettelo, josta selviää tehtyjä säännöllisiä työvuoroja vastaava vuorovapaiden lukumäärä.

Määräytymisvuoden päättyessä vuorovapaat nolville

Tavoitteena on, että vuorovapaiden määräytymisvuoden päättyessä henkilö on pitänyt kaikki ansaitsemansa vuorovapaat, mutta myös tehnyt takaisin mahdollisesti liikaa pitämänsä vuorovapaat — näinhän on voinut käydä esim. vuorosta toiseen siirtotapauksessa.

Mikäli syystä tai toisesta ei ole voitu henkilölle antaa kaikkia hänen ansaitsemiaan vuorovapaita, korvataan hänelle sopimuksen mukaan pitämättä jääneet vuorovapaat pääsääntöisesti vuorovapaarahalla, mikä määräytyy keskituntiansion mukaan.

Jos taas liikaa pidettyjä vuorovapaita ei ole voitu teettää takaisin, tulee liiat vuorovapaat teettää takaisin seuraavan kalenterivuoden aikana viimeistään 26. päivään toukokuuta mennessä.

Pitämättä jääneet vuorovapaat korvataan siis rahalla, liikaa pidetyt teetetään takaisin eikä siis pidetä palasta kuin lopputilin yhteydessä.

Sopimuksen mukaisesti tehdessään

takaisin liikaa pitämiään vuorovapaita tekee henkilö työnantajan osoittamaa työtä olematta tämän perusteella varamies.

Siirryttäessä pysyvästi pois keskeytymättömästä vuorotyöstä tai työsuhteen päättyessä noudatetaan edellä mainittua menettelyä kuitenkin siten, ettei irtisanomisaikana ole taroituksenmukaista antaa vuorovapaita, mikäli näin tulisi vuorovapaita pidetyksi liikaa.

Työehtosopimuksen mukaisten ehdottomien seisokkien osalta on todettava, että tällöin vuorovapaita ei anneta, mutta myöskään tänä aikana tehdyt työvuorot eivät kartuta vuorovapaita.

Myöskään, mikäli seisokki alkaa kesken tes-vuorokauden, ei vuorovapaa kulu. Seisokin aikana säännöllistä työtään suorittavien työntekijöiden osalta on käytäntö entinen.

Lopuksi mainittakoon, että vuorovapailta maksettava korvaus sisältyy kausipalkkaan. Tämän lisäksi maksetaan keskituntiansioon sisällytettävien lisien ja palkkioiden osuus keskimääräisenä.

Sairauden aikana vuorovapaat kuluvat ja karttavat

Toinen merkittävä ero nykyisen ja uuden järjestelmän välillä liittyy sairauteen vuorovapaiden aikana. Nykyisinhän henkilön ollessa sairaana vapaavuorojen alkaessa on vapaavuorot siirretty annettavaksi myöhemmin määrättyä ajankohtana.

Uudessa järjestelmässä vuorovapaat sen sijaan kuluvat, mutta myös karttavat sinä aikana, jolloin työnantaja maksaa sairausajan palkkaa. Sairauden sattuessa siis vuorovapaiden ajalle ei näitä siirretä toiseen ajankohtaan, mutta vastaavasti sairausajalle sattuvat työvuorot ovat vuorovapaisiin oikeuttavien työvuorojen veroisia.

Puuttumatta yksityiskohtaisesti sairausajan palkan maksamisen perusteisiin ja keston todettakoon, että 5-vuorojärjestelmässä sairausajalta maksetaan kausipalkka täytenä, minkä lisäksi tulevat vuorolisät ja muut mahdolliset palkanerät.

Vuosiloma kahtena erillisenä jaksona

Joskin vuosiloma edelleenkin määräytyy vuosilomalain mukaisesti, muuttaa 5-vuorojärjestelmä suuresti totuttua käytäntöä.

Kun tähän asti vuosiloma on annettu lomakautena — pääsääntöisesti yhdessä osassa — työnantajan määräämänä ajankohtana, sisältyy uuteen työvuorojärjestelmään kiinteänä osa kuten vuorovapaat myös vuosiloma kahtena erillisenä jaksona.

Ensimmäinen vuosilomajakso sijoittuu 26.5. alkavaan 100 vuorokauden jaksoon, minkä aikana kaikilla vuoroilla on 22 vuorokauden yhdenjaksoinen vapaa, joka sisältää 16–19 vuosilomalain mukaista lomapäivää. Vaihtelu johtuu helluntain ja juhannuksen sisältymisestä jaksoon.

Toinen lomajakso syksyllä

Toinen vuosilomajakso sijoittuu syksyllä olevaan 60-vuorokauden jaksoon, johon sisältyvänä 14 vuorokauden vapaajaksona annetaan loput pitämättä olevat vuosilomapäivät.

Mikäli henkilö osavuotisesta työskentelystä, lyhyestä palvelusajasta tms. syystä ei ole ansainnut täyttä vuosilomaa, järjestetään hänelle töitä siksi ajaksi, kun oma vuoro on vuosilomalla. Edellä sanottu koskee kumpaakin vuosilomajaksoa.

Vuosilomien kierto sovittu

Koska vuosilomat on sijoitettu työvuorojärjestelmään, on niiden kierto myös sovittu. Tämä aikaan saadaan jouluseisokin yhteydessä ns. tahdistuksella siten, että työvuorojärjestelmää siirretään normaalina vuosina yksi ja karkausvuonna kaksi vuorokautta taaksepäin. Vuosilomajärjestys on siten ensimmäisenä vuotena 1 2 3 4 5, toisena vuotena 2 3 4 5 1 jne.

Koska vuosiloma edelleenkin määräytyy vuosilomalain säännösten mukaan, on syytä korostaa, että henkilön ollessa sairaana vuosilomansa alkaessa tai sairastuessa vuosilomansa aikana menetellään vuosilomalain säännösten mukaan, ts. loma tai sen osa annetaan uutena työnantajan määräämänä aikana. □

● *Minkälaisia ovat mielipiteet 5-vuorojärjestelmään siirtymisestä. Mitä hyvää, mitä huonoa? Niitä kävimme kyselemässä Kuusanniemen sellutehtaalla, Kymin paperitehtaan PK 7:lla ja Yankee-osastolla sekä Voikkaan paperitehtaan laboratoriossa.*

Kari Puranen: Hyvä asia, että talviloma jakautuu. Ennen se oli yhtenäinen.

Seija Lallukka: Ikävää, kun kesällä on vain kolmen viikon loma.

Jaakko Sihvola: Vuoromestarin työ helpottuu. Järjestelyasiat jäävät pois.

● *Vuoromestari Jaakko Sihvola Kymin paperitehtaan Yankee-osastolta:*

Radikaali muutos tapahtuu siirryttäessä 5-vuorojärjestelmään: työaika lyhenee huomattavasti, lomien ja vapaat ovat nähtävissä jo vuoden etukäteen. Kun vapaa-aika jakautuu useaan jaksoon, uskon sen olevan hyväksi. Kun loma on tiedossa, mielenkiinto pysyy elävänä niin työhön kuin muuhunkin. Väittäisin, että sairauspäivät vähenevät. Mielestäni pitkä työpäivä tekee ihmisen passiiviseksi. Vapaa-ajat pitäisi käyttää kuitenkin hyväkseen niin, että niistä saa henkistä virkistystä.

Vuoromestarin työ helpottuu 5-vuorojärjestelmässä: useat järjestelyt jäävät pois ja työ yksinkertaistuu.

● *Käytöntarkkailija Anna-Greta Gräsbeck Voikkaan paperitehtaan laboratoriossa:*

En näe mitään hyviä puolia siirtymisessä 5-vuorojärjestelmään. Juuri olemme tässä keskustelleet, että tämä on ihan pielessä. Palkka pienenee, vapaata ihastan liikaa, kesäloma me-

nee pätkiksi! Entinen systeemi olisi saanut olla.

● *Massaosaston hoitaja Pertti Lepola Kymin paperitehtaalta:*

Onhan sitä vähän tullut funtsattua. Se on hyvä, että vapaa-aika lisääntyy ja tulee pitempiä vapaita pitkän vuotta. Hyvä, että oma työpaikka säilyy ainakin tällä tiedolla. Muilta osin en ole asiaa vielä ajatellut.

● *Lämmittäjä Jouko Munne Kuusanniemen sellutehtaalta:*

Järjestelmän huonoista tai hyvistä puolista en tiedä, ennen kuin olen saanut kokemusta. Loman ja vuorovapaiden ennalta tietäminen koko vuoden aikana on hyvä asia. Vapaa-aika kuluu kalastellen ja metsästellä, kuten tähänkin saakka.

● *Koneenhoitaja Heikki Paakala Kymin paperitehtaan PK 2:lta:*

Sehän siinä nyt on hyvä, että tietää lomat ja vapaat etukäteen, että voi suunnitella yksityisiä menojaan. Työ kuitenkin pysyy samana, ja yölöysi ei ole siitä yhtään helpottunut. Kyllä siirtyminen uuteen järjes-

telmään hyvin sujuu, eihän tätä "löysin kääntämistä-kään" huomannut kukaan, että lähdettiin toisin päin menemään.

● *5-vuorojärjestelmään siirtyy Kuusankosken tuotantolaitoksen henkilökunnasta noin 1800 henkeä eli noin 40 prosenttia koko henkilöstömäärästä.*

● *Kuusanniemen sellutehtaan käyttöpäällikkö Pekka Koivisto:*

Keskeytymätön vuorotyöjärjestelmä selkeytyy siirryttäessä neljästä vuorosta viiteen vuoroon. Koska työvuorojärjestelmä laaditaan vuodeksi kerrallaan, keskeytymättömässä vuorotyössä työskentelevät tietävät lomansa ja vapaajaksonsa jo näin varhaisessa vaiheessa. Lisäksi etuna on, että kesälomalistojen ja vuorovapaalistojen teko jää pois.

5-vuorojärjestelmän mahdolliset huonot puolet paljastuvat vasta, kun järjes-

telmään on päästy. Järjestelmän periaate on selvä, mutta on pieniä erityistapauksia, kuten esimerkiksi palkkasopimusten sovellukset, ylityöt ja siirtymiset vuorosta toiseen, jotka vaativat vielä nopeata perehtymistä etenkin työnjohdolta.

Kuusanniemen sellutehtaan koko henkilömäärästä koskee 5-vuorojärjestelmään siirtyminen lähes 50 prosenttia.

● *Lämmittäjä Kari Puranen Kuusanniemen sellutehtaalta:*

Uudessa järjestelmässä on ainakin se hyvää, että talviloma jakautuu, kun se ennen oli yhtenäinen, samoin sekin, että tietää lomansa ja vapaansa koko vuoden ajalta. Vapaa-ajan ongelmia ei ole tullut, eikä tule, vaikka vapaa-aika lisääntyikin.

● *Käytöntarkkailija Raija Mänttari Voikkaan paperitehtaan laboratoriossa:*

Olemme mieheni kanssa eri työvuoroissa, jotta jompi kumpi olisi kotona lapsen kanssa. Nyt olen aina saanut valita ainakin osan lomasta ja vapaita niin,

Jouko Munne: Kokemus vasta osoittaa hyvät ja huonot puolet 5-vuorjärjestelmässä.

Anna-Greta Gräsbeck: Entinen systeemi olisi saanut olla. Tämä on ihan pielessä.

Pekka Koivisto: Keskeytymätön vuorotyöjärjestelmä selkeytyy.

Jukka Henttu: Kyllä se hyvältä vaikuttaa, vaikka saattaa olla outoa aluksi.

Haastattelija: Heli Kyllönen • Kuvat: Tuomo Pitkänen

että olen saanut ne siihen aikaan kuin mieskin. 5-vuorjärjestelmässä on vapaata enemmän ja pitempiä aikoja, mutta ne sattuvat aina eri aikaan kuin miehelläni. Tässä systeemissä ei voi varmaankaan yhtään joustaa, koska kaikki on määrätty vuodeksi eteenpäin. Ainakin perheen yhteinen vapaa-aika vähenee, kun työskennellään uudessa 5-vuorjärjestelmässä.

● **Lämmittäjä Jukka Henttu Kuusanniemen sellutehtaalta:**

Minä en pääse heti nauttimaan uudesta 5-vuorjärjestelmästä, koska lähden sotaväkeen 15. lokakuuta. Olen kyllä tutustunut asiaan, lukenut 5-vuorjär-

jestelmää selostavan vihkosien ja tutkinut taulukoita. Kyllähän se hyvältä vaikuttaa, vaikka saattaa olla outoa aluksi. Uskon sen kuitenkin pelaavan siinä, missä muunkin.

Sehän siinä nyt on, että kun tulee uutena työntekijänä, ei saa samalla tavalla vapaata kuin toiset ja joutuu siirtymään työvuorosta toiseen. Esimerkiksi minä kun tulen armeijasta, joudun siihen kiertoon.

● **Käytöntarkkailija Seija Lallukka Voikkaan paperitehtaan laboratorista:**

Ikävää, kun loma jakautuu niin, että kesällä on vain kolme viikkoa. Muusta en osaa vielä varmuudella sanoa mielipidettä, kos-

ka emme vielä tiedä esimerkiksi, miten paljon palkka pienenee. Toisaalta on kiva siirtyä 5-vuorjärjestelmään.

● **Vuoromestari Pentti Laitinen Kymmin paperitehtaan PK 7:ltä:**

Uudesta järjestelmästä ei ole vielä kokemusta, mutta täytyy arvailla.

Kokemukseni mukaan 4-vuorjärjestelmässä määrättyihin kohtiin ajoitetut vapaat, kuten neljän viikon kesäloma, ovat turhan pitkiä. Sen yhden viikon voisi pitää joskus muulloinkin. Esimerkiksi kun viikko loppuu, pitäisi mielellään pitemmän vapaan kuin mitä 4-vuorjärjestelmässä on. Kun yövuoron jälkeen on ensin makuu- ja sitten yksi

vapaapäivä, menee se haukotellessa ja kun sitten haluaisi lähteä harrastuksiinsa, onkin lähdeittävä työhön.

5-vuorjärjestelmä antaa mahdollisuuden levätä useammin ja pitempään. Siinä on monta sellaista yövuoroa, jonka päätyttyä on makuupäivä ja viisi vapaapäivää. Siinä on jo aikaa toteuttaa itseänsä. Se antaa tilaisuuden tehokkaampaan lepoon, palautumiseen ja vapaa-ajan käyttöön. Siirtymisessä 5-vuorjärjestelmään ei mielestäni ole mitään huonoa verrattaessa sitä nelivuorjärjestelmään. Se on minun mielipiteeni. Lisäksi uskon, että siirtyminen uuteen järjestelmään tulee sujumaan hyvin.

Raija Mänttari: Perheen yhteinen vapaa-aika vähenee uudessa systeemissä.

Heikki Paakala: Vaikka järjestelmä muuttuu, työ pysyy samana.

Pentti Laitinen: Mahdollisuus levätä useimmin ja pitempään kuin nyt.

Pertti Lepola: Nykyistä pitemmät vapaa-ajat pitkin vuotta, on hyvä asia.

Ulkomaanjuristin arkea:

Jotakin on aina vireillä keskimäärin 15:ssä maassa

● *Kansainvälisyys on kiehtova ammattitermi, joka pikku hiljaa on iskostunut suomalaisenkin yritysmaailman vakiosanastoon. Monet siitä puhuvat, mutta melko harvat tietävät mitä se on käytännössä. Entä kansainvälinen juridiikka? Se on vielä pienempien piirien puheenaihe. Tämän monisäikeisen erikoisalan hienouksiin on Suomessakin perehtynyt vain kourallinen juristeja ja vain muutamalla se on päätoimi. Risto Rämö, 36, on yksi jälkimmäisistä.*

Riston kanssa on helppo keskustella: tärkeästä ja arvostetusta asemastaan huolimatta hän on vailla turhia elkeitä. Kotipuolesta kielivä turkulaismurre vilahtaa mukavana ryytinä miehen muutoin täsmällisessä puheessa, kysymyksiin saa selvän ja juurevan vastauksen, yllättävät 'huulet' ja huumorinpilkahdukset virkistävät vaikean asian selvittelyä. Kaikkea muuta kuin kuiva juristityyppi tämä Rämön Risto.

Oikeustieteen kandidaatti Risto Rämö tuli Kymiyhtiön palvelukseen vuonna 1971 kansainvälisten laki-

asioiden hoitajaksi. Hän tuli auttamaan silloista toimitusjohtajan sihteeristön päällikköä **Olof Hernbergiä**, joka oli pannut kansainvälisten lakiasioiden käsittelyn alulle yhtiössä. Hernbergin tultua nimitetyksi hallintojohtajaksi ja myöhemmin siirryttyä yhtiöstä pois, jäivät kansainväliset lakiasiat vähitellen kokonaan Rämön harteille.

Käräjät jäävät

Homman kiivautta ja tiivistä tahiä osoittaa mm. se, ettei Rämö en-

Kuva: Tuomo Piikänen

nättänyt missään vaiheessa hoitaa auskultointiaan eli kansankielellä sanottuna istua käräjiä. "Monet kerrat siitä Hernbergin kanssa puhuimme, mutta aina se vain jäi, kun tätä puuhaa tuntui olevan muutenkin yllin kyllin", muistelee hän.

Eikä Rämö olisi käräjätupien penkkejä paljon ennättänyt kulutellakaan, sillä hänen avujaan tarvittiin todellakin monessa muussa paikassa. Vuonna 1974 hänet nimitettiin yhtiön johtajiston sihteeriksi ja lakiasiainosaston apulaisosastopäälliköksi. Seuraavana vuonna hän sai osastopäällikön vakanssin silloisella hallinto-osastolla ja tietysti lisää velvoitteita kansainvälisen juridiikan alalla. Meneillään olivat Kymin kansainvälistymisen kuumat vuodet ja juristia tarvittiin tavan takaa.

Vuonna 1976 oli haaveet käräjäsalien puupenkeistä lopultakin haudattava, sillä Rämöä odottivat yhä tiiviimmät ulkomaanmatkat ja niiden mukana lentoasemien odotushallien pehmustetut leposohvat. Yhtä kaikki: juristin hommassa tar-

vitaan joka tapauksessa vankkoja istumalihaksia.

Samana vuoden syksyllä tuli sitten komennus Lontooseen, minne Rämö pystytti toimistonsa parin vuoden ajaksi. Tänä aikana hän keskittyi yksinomaan hoitamaan Kymiyhtiön kansainvälisiä lakiasioita sekä eri myyntikonttoreiden visaisia lainopillisia tehtäviä.

Vuoden 1978 syksyllä Rämö palasi takaisin Kuusankoskelle, missä häntä odottivat lakiasioiden ohella jälleen johtajiston sihteerin tehtävät sekä aivan uutena haasteena nimitys toimitusjohtajan sihteeristön päälliköksi. Jälkimmäisessä tehtävässään hän on mm. auttanut uutta toimitusjohtajaa perehtymään talon tavoille.

Neljä järjestelmää

Mitä sitten ovat nämä kansainväliset lakiasiat, jotka liittyvät niin läheisesti Rämön tehtäväkenttään? Yksiselitteistä vastausta ei ole helppo antaa, mutta Rämö aloittaa yleismäärittelyllä:

”Maailman oikeusjärjestelmät voidaan jakaa neljään ryhmään. Lähinnä meitä on romaanis-germaaninen järjestelmä, joka on käytössä Pohjoismaissa sekä useissa Euroopan maissa ja Etelä-Amerikassa. Tästä huomattavasti poikkeava järjestelmä on ns. common law -systeemi, joka on saanut alkunsa Englannissa ja levinnyt sitten Pohjois-Amerikkaan ja Australiaan sekä kaikkiin Englannin entisiin alusmaihin.”

”Kolmas ryhmä on sosialistinen oikeus ja neljäs uskonnollis-perinnepainainen oikeusjärjestelmä, joka jakaantuu vielä alaryhmiin: islamilainen, intialainen, kiinalais-japanilainen sekä madagaskarilais-afrikkalainen järjestelmä.”

Suuryrityksen palveluksessa olevan ulkomaanjuristin on kyllä syytä omata perustiedot kaikista näistä järjestelmistä, sanoo Rämö. Hän jatkaa heti perään, ettei tämä kuitenkaan vielä paljon auta, ellei ole tuntumaa myös eri maiden kulttuureihin.

”Erityisesti uskonnollis-pohjaisten oikeusjärjestelmien kanssa on vaikeuksia, sillä olemme niin kovin kaukana toisistamme ajattelussamme. Esimerkiksi islamilaisen järjestelmän korkein oikeuden tulkintalähde on koraani ja intialaisessa systeemissä

näyttelee hindu-uskonto lähes yhtä merkittävää osaa”, selostaa Rämö.

Käytännössä eroa

Amerikkalaisten ja englantilaisten sarjafilmiä hyvin tunnetuksi tekemä common law -systeemi poikkeaa Rämön mukaan meikäläisestä käytännöstä siinä, ettei heillä ole kovin paljon kirjoitettuja lakeja, vaan asiat perustuvat enemmän oikeuskäytännön pohjalle. Mm. Englannissa on sellainen tilanne, ettei parlamentin säätämä laki astu voimaan, ennen kuin sitä on ainakin kerran käytännössä sovellettu.

”Meillä lautamiehet ovat mukana vain periaatteessa rikos- ja siviiliasioiden käsittelyssä ja ratkaisevat paitsi syyllisyyskysymyksen niin myös rangaistuksen. Amerikkalais-englantilaisessa systeemissä jury ratkaisee vain sen, onko henkilö syyllinen tai syytön, ja sen mukaan tuomari langettaa tuomion.”

Perustietojen saaminen erilaisista oikeusjärjestelmistä ei ole Rämön mukaan kovinkaan vaikeaa, sillä lähteitä on saatavilla melko hyvin. Kielitaitoa ja jatkuvaa itseopiskelua ajan tasalla pysyminen kuitenkin vaatii. Parhaiten on kirjallisuutta englannin- ja saksankielellä sekä lisäksi ruotsinkielisenä.

Tarkastellessaan omaa tehtäväkenttäänsä Rämö toteaa työnsä olevan paljolti sopimusjuridiikkaa, jota hän hoitaa eri toimeksiantojen pohjalta. Toinen suuri alue on yhteisö-oikeudelliset kysymykset erityisesti myyntiyhtiöiden kohdalla. Kolmantena alueena on kansainvälinen verotus, joka oli aluksi yksinomaan liikeverotukseen liittyvää, mutta on viime vuosina muuttunut yhtiön know how -projektien myötä myös henkilöverotusta koskevaksi.

Oikeudenkäynnit vähäisiä

Neljäntenä tehtäväkenttänä Rämö mainitsee erilaisten riitasuhteiden selvittelyn, joista suurin osa kuitenkin voidaan hoitaa joko sopimusteitse tai kansainvälisiin säännöksiin perustuvan välimesmenettelyn avulla. Toki mukaan mahtuu pieniä oikeudenkäyntejäkin, jotka ovat liittyneet lähinnä saatavien perintään.

Hankaluutena kansainvälisessä juridiikassa Rämö pitää erityisesti sitä, ettei ole olemassa mitään liikemaailman oikeusistuinta, joka pystyisi ratkaisemaan suuremman luokan riitakysymyksiä yli valtiorajojen.

”Kun jouduimme perääntymään Iranista viime joulukuussa Pars-projektin asioissa, jäivät eräät kysymykset täysin ilmaan ja niiden ratkaisemiseksi tarvitsisimme jonkin kansainvälisen oikeusistuimen apua, mutta sellaista tulemme tuskin koskaan saamaan”, pohdiskelee Rämö.

Koettaessaan kiteyttää monitahoista työkenttäänsä Rämö sanoo työnsä olevan paljolti eräänlaista kirjeenvaihtajan työtä: ”Kun meillä syntyy jokin juridinen ongelma, muokkaan sanottavamme sellaiselle kielelle, että sen pystyy juristi jossakin toisella puolella maailmaa ymmärtämään. Ja kun saamme aikanaan vastauksen, koetan muokata sen sellaiselle kielelle, että asia ymmärretään täällä päässä.”

Juristi vai turisti

Kymiyhtiön kansainvälinen aktiivisuus on taannut Rämölle kiireisiä aikoja viime vuosina. Matkalaukku ja hammasharja ovat jatkuvasti lähtövalmiina, paidan ja sukat voi ostaa matkallakin, jos rupeavat entiset loppumaan. Vuosina 1976–1978 Rämölle tuli vuosittain matkapäiviä pitkälle toista sataa. Nykyisellään on tahti hieman hiljentynyt, mutta silti on jotakin aina vireillä keskimäärin 15:ssä eri maassa...

Tiiviit matkustusvuodet sattuivat Rämön Englannin-komennuksen kauden, jolloin hän muutti toimistonsa ja perheensä lähelle Lontoota sijaitsevaan Hemel Hempsteadin esikouppunkiin.

”Se oli eittämättä mielenkiintoinen ja opettava kokemus. Erityisesti minulle on jäänyt mieleen yhteistyö johtaja Erik V. Olanderin kanssa: se oli melkoinen johtamistaidon ja logiikkakurssi, jossa oli ilo olla mukana”, sanoo Rämö.

Pysyvä sijoittuminen ulkomaille ei Rämön mielestä olisi kuitenkaan pitkään päälle hyväksi kansainvälisiä asioita hoitavalle juristille, sillä ehdottomasti tärkeimpänä tehtävänään

jatkoa s:lle 29

Kuva: Tuomo Pitkänen

Noin 16 000 kuutiometrin tukkimäärä liikkuu Päijänteellä kohti Heinolaa. Hinaaja on hävinnyt aamu-usvaan, eikä sen dieselmoottori sanottavammin riko luonnon rauhaa. Vedenpinnasta tuskin huomaa lautan liikkumisen.

Uitossa puuta tehtaalle 2 km:n tuntivauhdilla

Kuva: Tuomo Pitkänen

Rutalahden pudotuspaikka keskisellä Päijänteellä. Nippujen pudottaminen veteen tapahtuu kaltevien metallikiskojen avulla. Sen jälkeen niput kootaan yhtenäiseksi lautaksi, jonka hinaaja noutaa.

Kuva: Tuomo Pitkänen

Nipun on oltava huolellisesti koottu, jotta se kestäisi veteen pudottamisen ja uisi oikeassa asennossa.

● ”Kymiyhtiön puunjalo-
tusteollisuus sijaitsee uitta-
misen kannalta hyvässä pai-
kassa, eli pitkän väylän
päässä. Siten tätä edullista
puunkuljetusmuotoa voidaan
hyödyntää parhaiten”, sanoo
operaatiopäällikkö Kari Lai-
tinen puuta Kymiyhtiölle
hankkivasta Tehdaspuusta.

Laitisen sanojen tukena
ovat vankat laskelmat, eli
kunnittain eri kuljetusmuo-
doille tietokoneella lasketut
kustannusvertailut.

Puuta jalostavat laitokset saavat
Suomessa lähes neljänneksen käyttä-
mästään puusta uitettuna. Kymiyh-
tiössä suhde on lähes samanlainen.

Jos lasketaan kilometrejä kohden
kuljetetut määrät eli kuljetussuorit-
teet, osoittaa uitto etunsa yhä pa-
remmin: sen osuus nousee kolman-
nekseen eli maantiekuljetuksen tasol-
le.

Suoriteosuuden nousu selittyy esi-
merkiksi sillä, että Päijänteellä kul-
kee yhdessä hinauskuormassa 550—
600 rekka-autollista puutavaraa. Li-
säksi uittomatkat ovat yleensä pit-
kiä.

Päijänteeltä tulee paljon omaa puuta

Kymiyhtiön omista metsistä suuri
osa sijaitsee Keski-Suomessa, Viita-
saari—Pihtipudas tasolla. Kymin Uit-
toyhdistyksen käyttämä väylä alkaa
parisataa kilometriä Jyväskylän ylä-
puolelta, jakaantuneena Keiteleen ja
Pielaveden reitteihin.

Suolahdessa, noin 40 km Jyväsky-
lästä pohjoiseen puutavaraniput nos-
tetaan rautatievaunuihin ja kuljete-
taan rautateitse Jyväskylän Keljon-
lahteen saakka.

Linjahinaajat kuljettavat tukkini-
put Päijännettä pitkin aina Kalkki-
siin saakka kokonaisina lauttoina.
Kalkkisissa lautta joudutaan halkai-
semaan. Ruotsalaisella Heinolan koh-
dalla lautta hajoaa edelleen neljäs-
osaan alkuperäisestä koostaan.

Kimolan kanavalla niput lasketaan
yksitellen Pyhjärven tasolle. Sauk-
kolan jälkeen ottaa uittopuuta ensim-
mäiseksi käyttöön Voikkaan hiomo.
Voikkaalta osa uittopuuta kulkee au-
tolla myös Kymin hiomon käyttöön.

Valtaosa Kymin Uittoyhdistyksen
hinaamista nipuista jatkaa Voikkaan
nippunosturin jälkeen matkaansa
vielä Kuusanlampeen. Siitä osa niistä
uitetaan edelleen Kuusanniemen ala-
puolelle Kaarteelahteen ja osa nos-
tetaan rautatievaunuihin Kymijoen
alajuoksun tehtaille kuljetettavaksi.

Uiton ulottamisella Kuusanniemen
alapuolelle saakka pyritään lisää-
mään uittomääriä, tehostamaan koko
Kymin Uittoyhdistyksen hallussa
olevan väylän käyttöä ja siten alenta-
maan puun kaukokuljetuskustannuk-
sia.

sillä”, sanoo Uittoyhdistyksen uitto-
päällikkö Pesonius.

”Esimerkiksi viime vuonna 600 000
kuutiometrin uittaminen rautakana-
van käyttämisen sijasta olisi tullut
4,2 markkaa kuutiolta halvemmaksi.
Vuonna 1985 vastaava summa olisi
jo 6,6 markkaa.”

800 000 kuutiometrin uittomääril-
lä vastaavat luvut olisivat 4,7 ja 7,5
markkaa. ”Kyseiset summat siirtyvät
suoraan tehdasnintoihin”, muistuttaa
Pesonius.

Rautatiekuljetuksen kustannuskyn-
nyksen kohoaminen välillä Suolahti
—Keljonlahti veisi uittoyhdistyksen
esityksen mukaan ennen pitkää sii-
hen, että kansantaloudellisesti edulli-
nen uitto Kymijoen vesistöissä kor-
vattaisiin kokonaan maakuljetuksilla.

Tämän uiton kannalta kohtalok-

Kuor: Kuopio, Heinola

Kymin Uittoyhdistyksen uittopäällikkö Olli Pesonius seuraa Heinolassa Ruotsalai-
selta tulevan lautan kulkua kohti Konnivettä. Heinolan kohdalla lautan koko on
neljannes Päijänteen uittokuormasta.

Suuret altaat ja kustannuskynnys

Erinomaisiksi, suuriksi tasavesial-
taiksi, jotka hyvin soveltuvat nippu-
uittoon, luonnehtii Keiteleen, Piela-
veden, Päijänteen, Ruotsalaisen, Kon-
niveden ja Pyhjärven muodostaman
vesistön uittopäällikkö Olli Pesonius
Kymin Uittoyhdistyksestä.

Alueen täysitehoista käyttämistä
uittoon on viime päiviin saakka hai-
tannut Keiteleen ja Päijänteen väli-
nen rautakanavaosuus. ”Se on aiheut-
tanut kustannuskynnyksen uiton ke-
hittämiselle ja siten vähentänyt uit-
tomääriä Päijänteen yläpuolisilla ve-

kaan kehityksen estämiseksi on val-
tion kolmen seuraavan vuoden bud-
jettiin varattu määräraha, jolla rau-
tatiekuljetus subventoidaan kustan-
nuksiltaan uittoa vastaavaksi. Jos
uitto tämän kokeilun tuloksena li-
sääntyy Päijänteen yläpuolella, ra-
kennetaan Keiteleen ja Päijänteen
väli nippu-uittokelpoiseksi.

Omat toimet lisänneet uittoa

Kymin Uittoyhdistys on jo itse an-
tanut piristysruiskeen Päijänteen
yläpuolisten vesien uitolle. Se tapah-
tui siirtämällä Pielaveden ja Keite-
leen uittokustannuksia väylän ala-

osan kannettavaksi. Kun väylän yläosalla uitto saatiin kustannuksiltaan houkuttelevammaksi, lisääntyi uitto myös alapäässä. Lopputuloksena oli, että lisääntynyt uitto halvensi yksikkökustannuksia kautta koko väylän.

Em. käänne uiton kehityksessä saatiin aikaan vuonna 1978. Suurimmillaan uitto oli Kymin Uittoyhdistyksen alueella irtouiton aikaan 1950-luvulla. Tuolloin kulki tehtaille vesitse lähes 2,5 miljoonaa kuutiometriä puuta.

Viime vuosikymmenellä siirryttiin nippu-uittoon, ja koska kaikki väylät eivät olleet nippu-uittoon sopivia, vähäni uitto romahdusmaisesti alle miljoonan kuutiometrin.

Väylänparannukset, pudotuspaikkojen kehittäminen, Kimolan kanavan ja rautakanavan valmistuminen 1960-luvun puolivälissä nostivat veteenpanomäärät uudelleen yli miljoonan kuutiometrin.

Nopeasti kasvaneista tuotantomääristä johtunut kiire saada puutavara tehtaille suosi nopeaa kuorma-autokuljetusta ja vähensi 1970-luvun alkupuolella uudelleen uittomääriä. Puunjalostusteollisuuden heikot vuodet jyrkensivät alamäkeä edelleen kunnes vuodesta 1977 lähtien, kustannusten siirron seurauksena, määrät saatiin uuteen kasvuun.

Uiton saaminen kilpailukykyiseksi vaati pitkän kehityskaaren: kuorimisen siirron tehtaille, pienten uittoväylien korvautumisen autokuljetukseen, päättymisen nykyiseen nippu-uittoon esikuljetuksineen.

Kymin Uittoyhdistyksessä työskenteli irtouiton aikaan hetkittäin noin 3 000 henkilöä. Nyt vakituinen henkilöstömäärä on noin 150. Vuonna 1977 tapahtunut saneeraus vähensi sekin osaltaan väkeä, vastuualuejaon muutos mm. karsi piiriesimiesten määrän kuudesta kolmeen.

Samaan tervehdyttämisohjelmaan kuuluu myös Mäntyharjun lyhyen väylän pitäminen toistaiseksi ”jäisessä”. Väylää pidetään kunnossa ja sen kannattavuutta tarkkaillaan.

Kustannukset tietoon entistä aikaisemmin

Osakkaiden kannalta merkittävä muutos oli se, että vuoden 1978 tal-

vella voitiin puutavaran käyttäjille ensimmäisen kerran antaa ennusteet uiton kustannuksista tärkeimmistä lähtöpaikoista eri tehtaille.

Tämä kuljetusten suunnittelua helpottanut toimenpide vaikutti osaltaan siihen, että uittomäärät kasvoivat ja kustannukset alenivat vuoden 1976 tasolle.

Uiton kustannuksiin lasketaan myös puun matka kannolta veteen. Siksi mm. veteenpudotuspaikkojen kehittäminen on osoittautunut tarpeelliseksi.

”Olemme monin paikoin luopuneet pienistä pudotuspaikoista ja rakentaneet keskittäen kiinteitä pudotuspaikkoja mm. Viitasaarelle ja Kymönkoskelle sekä Konneveden Kuhjonlahteen. Pudotuspaikat olemme pyrkineet sijoittamaan sillä tavalla syrjään, että ne mahdollisimman vähän haittaavat mm. matkailua”, sanoo uittopäällikkö Pesonius.

”Pudotuspaikkojen kehittäminen jatkuu hitaasti, koska pyrimme vaahehtoisilla kaupoilla saamaan pudotuspaikat käyttöömmeh. Itse asiassa lähes kaikki pudotuspaikkamme ovat vielä vesioikeudellisen prosessin alaisina.”

Pesoniuksen mukaan vielä on kehitettävää mm. nippusiteissä. Hyvä ratkaisu vaijeri- ja ketjukustannuksiin on sekin kullaan arvoinen.

”Yhteiskunta ei ole paljoakaan uittoon toistaiseksi satsannut, viimeisen kymmenen vuoden aikana vain noin 50 miljoonaa markkaa”.

Pesonius toivoo, että uittoväylän käyttäjien yhteistyö lisääntyisi. Viime vuoteen saakka sekä Rauma-Rekola että Metsäliitto käyttivät väylällä omia hinaajiaan, kuluvana vuonna Metsäliitto on ollut mukana yhteisuitossa.

Uittopuu sopii jalostukseen

Sekä Voikkaalla hiottava kuusipuun että Kuusanniemeen tulevat puulaidut sopivat Pesoniuksen käsityksen mukaan hyvin uitettavaksi. Erityismenettelyä tarvitaan vain koivun kohdalla: ”Panemme koivun nopeasti ja keskitetysti veteen, muut puuerät voivat joutua odottamaan sen kulkeamista.”

Uittopuun vastaanotto saa Pesoniukselta kiitosta: ”Se vaikuttaa hyvältä järjestelyltä”.

Tehdaspuulla omia hinaajia

Kymin Uittoyhdistyksellä on seitsemän linjahinaajaa sekä isoja keräilyhinaajia ja moottorihinaajia vajaat neljäkymmentä. Puuta Kymiyhtiölle hankkivalla Tehdaspuulla on omaa kalustoa Saimaalla: neljä linjahinaajaa, kaksi keräilyhinaajaa ja 19 hinausmoottoria. Niin Päijänteen kuin Saimaankin hinauskuormien keskikoko on 16 000 kuutiometriä.

Suomenlahden hinausta ei Tehdaspuu ole itse ottanut hoitaakseen, vaan mm. Halla saa Saimaan uittopuunsa urakoitsijan hinaajan vetämänä.

Kuor: Reijo Virta

Tehdaspuussa kuljetusten suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta vastaa operaatio-osasto, päällikkönään Kari Laitinen (oik.) Laitisen työhuoneessa olevaan karttaan on merkitty Tehdaspuun hankinta-alueen uittoreitit, joita kuvassa tutkii myös metsänhoitaja Hannu Huotari.

Halla on Kymiyhtiön piirissä ainoa tuotantoyksikkö, joka saa puuta Saimaan uiton kautta. Hallan sahatuokkeille kertyy kanavan kautta uittomatkaa 400–500 kilometriä. Saimaan kanavan osuus matkasta on 43 kilometriä. Viipurin lähistöltä Ravanasaaresta tukit hinataan suurissa merilautoissa suoraan Hallan edustalle.

Mikäli Hallaan tulisi puuta Saimaan kautta vesistön latvoilta saakka, kertyisi uittomatkaa noin 600 kilometriä. Saimaan uittot nimittäin yhdistellään Savon Uittoyhdistyksen Varkauteen Nilsian suunnasta toimittamasta puusta ja Pohjois-Karjalan Uittoyhdistyksen Nurmeksesta ja Lieksasta Joensuuhun toimittamista tukeista.

Hallaan tuotiin viime vuonna poikkeuksellisen paljon puutavaraa uitta-

malla. Syynä oli lähinnä se, että Soinlahdessa ei voitu sahata normaaleja määriä. Tänä vuonna Hallan meriuitto jää sille vakiintuneeseen noin 15 000 kuutiometriin. Soinlahti puolestaan saa puunsa autokuljetuksilla.

Uitto on usein edullisin

Kymiyhtiö tekee Tehdaspuulle puutilauksen kaksi kertaa vuodessa. Vuodenvaihteen tienoilla Tehdaspuu valmisteleekin kuljetussuunnitelman, josta alustavaksi selviää, miten suuri osa puusta joutuu uittoon. Lopullisesti uittomäärät selviävät keväällä, kuljetusohjelmien teon yhteydessä.

Pääperiaatteena on luonnollisesti valita edullisin kuljetusmuoto. Tästä poiketaan vain, mikäli tehdään määrälliset tai laadulliset puuntarpeet sitä edellyttävät. Näin ollen uittoon ohjataan puuta niin paljon kuin on mahdollista otettaessa huomioon hankinta-alue, kuukausittainen uittomäärä ja varastotilanne.

Tehtaan vastaanottokyky asettaa omat vaatimuksensa: Esimerkiksi Juankoskelle vaaditaan vain tietynpituista puuta ja hyvin karsittuna.

Tehdaspuun operaatiopäällikkö Kari Laitinen toteaa, että Tehdaspuun ja uiton kannalta on sitä parempi, mitä integroituneempi puuta tarvitseva laitos on: Kuusankoskella hiomot ja sellutehdas tukevat uiton kannalta toisiaan.

"Varastojen ja vastaanoton kannalta Kuusanniemi ja Voikkaa ovat uittolle sopivat. Mittaus tehdaspäässä on ollut vaikeutena, mutta mikäli Kuusanniemeen saadaan vaaka, sekin seikka korjaantuu."

Operaatiopäällikkö Laitinen muistuttaa, että metsäpää voi sekin puolestaan helpottaa uiton lisäämistä. Mm. pienet ja muutenkin hankalat leimikot haittaavat myös uiton suunnittelua. Tätä epäkohtaa on Tehdaspuussa pyritty poistamaan sekä neuvonnalla että siirtymällä toimimaan kaukokuljetusvarastojen kautta.

"Erityisesti uusia laitureita rakennettaessa on otettu huomioon myös terminaalivarastojen tarve", sanoo Laitinen. Pudotuslaituriverkostoa on ajan mittaan harvennettu: tällä hetkellä käytetään yhteensä noin 130 pudotuspaikkaa, joista noin 30 sijaitsee Kymin Uittoyhdistyksen alueella.

Kymiyhtiön käyttämän puun uittoväylät

Uittopuu ja sen osuus käytetystä puusta

1972	577 000 m ³	23 %	1976	469 000 m ³	21 %
1974	609 000 m ³	23 %	1978	359 000 m ³	15 %

Uitto ei ole vielä optimissaan

Kymiyhtiön metsäpäälikkö, metsäneuvos Henry Kvist uskoo Keiteleen—Päijänteen rautakanavalle valtion varoista saadun kuljetussubventoinnin avulla päästävän aivan lähivuosina siihen, että Keiteleen ja Päijänteen välinen väylä uudelleen osoittaa todellisen hyödyntämistarpeensa ja siten vahvistaa vanhan asemansa taloudellisenä puun kuljetusreitteinä.

"Uittopuun vastaanottokyky on meillä Kymissä nyt hyvä. Voimme

suunnitella kuljetusohjelmamme entistä vapaammin. Kun nykyisin saamme omalta uittoyhdistykseltämme jo talvella tietoomme, mitä seuraavan kesän uitot tulevat maksamaan, saavutamme taloudellisen optimin entistä helpommin. Näillä perusteilla uskon, että uitolla tulee vastaisuudessa olemaan entistä tärkeämpi sija Kymiyhtiön kuljetusreittien valinnassa", sanoo Henry Kvist. □

Reijo Virta

Harjoittelulla työtaitoon

● *Kymiyhtiön ammattikoulu Kuusankoskella muutettiin 1977 kolmivuotisesta yksivuotiseksi. Koulun linjat tulivat tällöin yleiseen ammattikouluun pohjautuviksi. Ammattikoululinjojen rinnalle perustettiin lisäksi kurssi-osasto jatko- ja täydennyskoulutusta antamaan.*

● *Nyt on meneillään kolmas uuden järjestelmän mukainen lukuvuosi. "Uusitut opetus suunnitelmat ovat osoittautuneet onnistuneiksi, eikä oleellisia puutteita ole tullut esiin", kertoo ammattikoulun rehtori Esko Niittymäki.*

● *Koulu pyrkii opettamaan koulutusammattista työmattiin. Osaamisen tasoa pyritään nostamaan runsaalla työharjoittelulla yhtiön tehtäissa.*

Ammattikoulu käsittää prosessi-osaston sekä kunnossapito-osaston, joka jakaantuu edelleen metalli-, sähkö- ja rakennuslinjoihin. Kouluun otetaan vuosittain oppilaita yhtiön arvioidun työvoimatarpeen mukaan.

Linjojen perustuessa yleiseen ammattikouluun on prosessiosastolle otetuista oppilaista toistaiseksi noin puolet käynyt vastaavan linjan yleisessä ammattikoulussa. Muille linjoille sen sijaan on riittänyt vastaavan peruskoulutuksen saaneita hakijoita.

Osaamisen taso edellyttää ammattikoulutuksessa riittäviä harjoituslaitteita, kuten kuvassa näkyviä prosessin säädön opetuslaitteita. Yhtiön ammattikoulun välineistö on tyydyttävällä tasolla, mutta tekninen kehitys edellyttää jatkuvasti uuden opetusvälineistön hankkimista, toteaa rehtori Esko Niittymäki.

Prosessiosastolle suunniteltua rinnakkaisluokkaa, ns. prosessimieslinjaa, ei ole pidetty, koska Kuusankosken ammattikoulu on kouluttanut tarpeeksi alan työvoimaa. Linja perustetaan korkeintaan suuren työvoimaa vaativan projektin yhteydessä.

Määrällinen suunnittelu helpottunut

Kouluun otettavan oppilasmäärän suunnittelu on helpottunut koulun

muututtua yksivuotiseksi. "Määrällisessä suunnittelussa on näinä kahtena vuotena onnistuttu tyydyttävästi. Kuitenkin koska säädetty pienin aloitusryhmäkoko on kymmenen oppilasta, ei kaikkia rakennuslinjalta valmistuneita ole pystytty sijoittamaan yhtiössä koulutustaan vastaavaan työhön", toteaa rehtori Esko Niittymäki.

Rakennuslinjalla pidetään todennäköisesti ensi lukuvuonna väli vuosi, jolloin keskitytään ainoastaan jatko-

koulutukseen. Vastaava väli vuosi pidetään tänä vuonna sähkölinjalla.

Koulutustoiminnan suunnittelussa on osoittautunut edulliseksi, että koulun johtokunnassa ovat edustettuina eri tuotantoalojen johdot ja eri henkilöstöryhmät. Ammattikoulutukseen oleellisesti liittyvät eri näkökannat tulevat tällöin otetuiksi huomioon. Samalla toteutetaan uuden yt-lain tavoitteita.

Koulun opetussuunnitelmia tehtäessä pohjaudutaan ns. ammattianalyysihin. Analyysissä tietty ammatti jaetaan pieniin osatehtäviin, ja tutkitaan kuinka usein työntekijät joutuvat kutakin tehtävää tekemään. Analyysin perusteella harvinaisimmat tehtävät on jätettävä jatkokoulutuksen osaksi.

Yhtiön ammattikoulusta ollaan yhteydessä myös Kuusankosken ammattikouluun, jotta päällekkäisyyksiltä opetuksessa vältyttäisiin. Yhtiön ammattikoulussa opetuksen pääpaino on ammattiaineissa ja työopetuksessa, yleissivistäviä aineita on vähän. Tärkein koulussa opetettava yleissivistävä aine on työpaikkaoppi, jossa käsitellään työyhteisön kansalais-taitoa.

Työharjoittelun osuus huomattava

Ammattikoulun lukuvuosi käsittää 14 viikkoa teoriaa loppuajan ollessa työharjoittelua yhtiön tehtaissa. Rehtori Esko Niittymäen mukaan kokemukset ovat osoittaneet teoriaopetusmäärän olevan riittävän.

Opetusjärjestelmä, jossa tehdaslaitoksia voidaan käyttää työharjoittelupaikkoina, mahdollistaa koulutta-

Prosessiosaston oppilaat tutustuvat sellukuituihin mikroskoopilla.

misen lähes mihin ammattiin tahansa. Oppilaalle valitaan sopiva teoriaryhmä ja hänet sijoitetaan oman alansa työharjoitteluun. Työharjoittelukoulutusta pyritään kehittämään edelleen pitämällä viikon kestäviä työnopastajakursseja henkilöille, jotka joutuvat ohjaamaan oppilaita työharjoittelussa.

Huippuammattitaitoa pyritään viemään eteenpäin myös käyttämällä

Paras opetuksen muoto ammattikoulutuksessa on laboraatio, jossa oppilas toimien työohjeen mukaisesti itse tekee havainnot ja mittaukset oikean suoritustavan oppimiseksi. Kuvassa sähköosaston opettaja Toivo Tolvanen valmistaa tasavirtakäytön nopeussäätökortin laboraatiota.

koulutuksessa omien opettajien lisäksi tukiopeettajia tehtailla. He ovat oman alansa parhaita asiantuntijoita.

Yleisessä ammattikoulussa saadut teoreettiset tiedot on nostettava käytännön osaamisen tasolle. "Osaamisen tason kohottamiseksi koululla on oltava käytettävissään oleellinen välineistö, jotta oppilaat tottuvat käytännön työhön", korostaa rehtori Esko Niittymäki.

Koulutus ei pääty todistukseen

Ammattikoulutuksen tavoitteena on, ettei koulutus pääty ammatti-

koulun todistuksen saamiseen. Kursiosastolla järjestetään jatko- ja täydennyskoulutusta. Ns. työteknillisiä kursseja pyritään järjestämään yhtiön tehdasosastojen toiveiden ja tarpeiden mukaisesti.

Näillä kursseilla käytetään sekä ammattikoulun omia että yhtiön kouluttajia. Myös eri laitevalmistajien ja maahantuojien edustajat toimivat kursseilla kouluttajina.

Koulun omien kurssien lisäksi ostetaan myös muiden järjestämiä kursseja. Tällaisia kursseja järjestää muun muassa Ammattienedistämislaitos. Viime vuonna koulu järjesti itse 14 jatkokoulutuskurssia, joille osallistui yhteensä 216 oppilasta.

Yhtiön ammattikoulun talousarvio on noin 1,5 miljoonaa markkaa, johon saadaan valtion osuutena noin kolmannes. Kaikkiaan ammattikoulun menot edustavat noin kolmannesta yhtiön kaikista koulutusmenoista. □

Teksti: Petri Alervo
Kuvat: Tuomo Pitkänen

Kuva: Tuomo Pitkämä

Ilmari Lindbergin mielestä autoilu on lentämistä vaarallisempaa.

● *Kouvolan ympäristö tarjoaa hyvät mahdollisuudet ilmailun harrastamiseen. Moottorikoneilla voi lentää Utin kentältä käsin, ja purjelentoa voi harrastaa Selänpään kentältä.*

● *Viime vuosien energiansäästön yhteydessä on harrastuslentotoimintaa pyritty eräin keinoin rajoittamaan. Ilmailua on väitetty pienen joukon eliittiharrasteeksi.*

Harrastuslentäjien siivet kantavat

Kymiyhtiöläisten piirissä Kuusankoskella on myös joukko innokkaita ilmailun ystäviä. Seuraavassa muutamia heistä kertovat harrastuksestaan ja esittävät mielipiteitään ilmailun luonteesta.

Automatka vaarallisin

Kuusanniemen sellutehtaan isännöitsijä **Ilmari Lindberg** suoritti lentolupakirjan 1972. Kiinnostus ilmailuun periytyy hänellä jo nuoruudesta ja elämästä sota-aikana Imatralla Immolan kentän läheisyydessä.

Lopullinen virike lupakirjan suorittamiseen tuli kuitenkin omien poikien taholta. Lentämisestä innostuneet pojat saivat isän ylipuhutuksi lentokursseille.

Lentämisen Ilmari Lindberg kokee eräänlaisena hengen voittona aineen ylitse. Hänelle teknisen koulutuksen saaneena lentäminen on myös eräs teknisten kykyjen käytön huipentuma.

Ilmari Lindbergille lentäminen mer-

kitsee lisäksi rentoutumiskeinoa. "Lentämiseen on pakko keskittää kaikki huomio, jolloin muut huolet unohtuvat. Isotkin asiat alkavat näyttää pieniltä."

Harrastuslentotoiminnan niskoille sysättyjä lisäkustannuksia Lindberg ei pidä oikeudenmukaisina. "Harrastuslentotoimintaa on pidetty varakaiden henkilöiden ylellisyytenä, mutta harrastajien joukossa on runsaasti nuoria, jotka suunnittelevat lentäjän uran valitsemista. Heille harrastusilmailu on tiettyä peruskoulutusta, jota esimerkiksi Itä-Euroopassa suositaan", perustelee Ilmari Lindberg.

Lindbergin molemmat pojat, **Jarmo** ja **Arto**, harrastavat lentämistä. Jarmo on juuri suorittanut asevelvollisuutensa Ilmasotakoulussa ja jatkaa lentäjän uraansa kadettikoulussa.

Puhuttaessa lentämisen vaarallisuudesta Ilmari Lindberg hymähtää ja toteaa vaarallisinta olevan automatkan lentokentälle. "Ensimmäiset yksinlennot ovat kyllä jännittäviä,

mutta sitten lentäminen muuttuu yhä enemmän rutiiniksi ja jännittävyys katoaa."

Ilmari Lindbergille lentäminen ei ole ollut pelkkä harrastus, vaan hän on lentänyt myös työmatkoja. Esimerkkeinä hän mainitsee Oulun ja Pietarsaaren, joihin lentämällä saavutetaan huomattava ajansäästö.

Pitää päästä ylös

Reino Kiljunen Voikkaan konekorjaamolta muistaa jo pikkupoikana kiivenneensä kotitalonsa katolle ja sanoneensa häntä alas hakeneelle isälleen: "Isä, minun pitää päästä ylös." Tämä vetovoima vei hänet 1935 mukaan Viipurin purjelentokerhon toimintaan. Vuonna 1937 kerho kustansi hänet Jämijärvelle Suomen ensimmäiseen purjelentokouluun.

Sota katkaisi Reino Kiljusen lentoharrastuksen, mutta lentotoiminnan piirissä hän oli sodan aikanakin. Hän toimi ilmavoimissa hävittäjälentolai- vuen radiosähköttäjänä. Sodasta jäi

myös muistoiksi järkyttäviä valokuvia alusammutuista koneista. Kiinnostus lentämiseen jatkui sodan jälkeenkin.

Kiljunen työskenteli 1960-luvun alussa maansiirtoalalla, kun hänen apuaan pyydettiin Naarajärven kentän raivaustöissä. Palkaksi hän pyysi tällöin moottorilentokoulutusta, ja niin harrastus siirtyi moottorikoneiden piiriin.

Tapaturman aiheuttama keuhkoveritulppa vei Reino Kiljusen välillä seitsemäksi vuodeksi pois kentiltä, mutta 1971 lentokärpänen puri uudestaan. Viime vuonna hän lensi noin 15 tuntia lentäen esimerkiksi kolmen voikkaalaisen sähköasentajan kanssa Utista Rovaniemelle Sähkölaiton kesäpäiville ja takaisin.

Reino Kiljunen ei näe ilmailua miinään eliittiharrastuksena. "Toiset käyttävät rahansa tupakkaan ja alkoholiin, toiset taas lentokoneen bensiiniin." Monet ilmavoimien ja Finnairin lentäjät ovat aloittaneet purjelentotoiminnasta. "Kyllä harrastusilmailu on välttämätöntä ilmailuhengen herättäjänä, ylläpitäjänä ja kasvattajana."

Reino Kiljunen pitää purjelentoa vaikeampana ja kiinnostavampana kuin moottorilentona. "Purjelennossa on lentäjän venymisvara tavallisen lennon ja todella hyvän lennon välillä suurempi."

Kiljusen aloittaessa lentoharrastuksensa purjekoneet rakennettiin itse, eikä mitään lupakirjoja tunnettu. Nyt hänen ollessaan 61-vuotias on tekniikka kehittynyt huimasti ja säännökset tiukenneet vuosi vuodelta. Kiljusen — kuten kaikkien yli 40-vuotiaiden yksityislentäjien — täytyy vuosittain käydä terveystarkastuksessa ja lentosääntöjen tentissä uusiakseen lupakirjansa. "Jatkan lentämistä niin kauan kuin terveys suinkin sallii", vakuuttaa Reino Kiljunen.

Positiivista jännitystä

Työterveyslääkäri Pertti Jokinen yhtiön työterveyskeskuksesta toimii ilmailuhallituksen nimeämänä tarkastavana lääkärinä harrastaen ilmailua itsekkin. Hän tarkastaa kaikki lähiseutujen lupakirjanhankkijat. Tällaisia terveystarkastuksia kertyy hänelle lähes sata vuosittain.

Pertti Jokinen mainitsee olevan

yleisen harhaluulon, että lentäjältä vaadittaisiin erityisen hyvää kuntoa. Yksityislentäjän lupakirjaan riittää normaali terveydentila. Ilmailuharrastusta Jokinen pitää sikäli terveydellisesti hyödyllisenä, että säännölliset terveystarkastukset pakottavat jatkuvaa oman kunnon seuraamiseen ja ylläpitämiseen.

Oman lentoharrastuksensa Pertti Jokinen aloitti Inkeroisissa 1974. Työtoverien innoittamana hän meni purjelentokurssille, mutta lupakirja jäi vielä suorittamatta. Siirryttyään Kuusankoskelle Kymi-yhtiön palvelukseen hän suoritti moottorilentolupakirjan 1976.

Pertti Jokinen pitää lentämistä kuten harrastuksia yleensäkin hyvänä stressin laukaisijana. "Lisäksi lentä-

miseen liittyy jännitystä positiivisessa mielessä." Vaarallisena hän ei lentämistä kuitenkaan näe. "Onnettomuudet johtunevat enimmäkseen lentäjien tahallisista riskien ostoista."

Jokinen näkee valitettavana lupakirjojen määrän vähenemisen nousseiden kustannusten takia. Ainakin terveystarkastuksissa kävijät edustavat tasaisesti eri sosiaaliryhmiä, joten mistään eliittiharrastuksesta ei voida puhua.

Kesken jääneen purjelentokoulutuksen hankkiminen kiinnostaisi edelleen Pertti Jokista. "Purjelennossa on enemmän viehätystä. Se antaa suuremman nautinnon kuin moottorilento, tuntuu kuin itsellä olisi siivet."

jatkoa s:lla 29

Kuva: Arto Lepistö

Kuva: Pertti Aleruo

Kuva: Tuomo Piikänen

Reino Kiljunen lentää yhä innokkaasti 61 ikävuodestaan huolimatta (ylh.vas.). Pertti Jokinen toimii ilmailuhallituksen nimeämänä tarkastavana lääkärinä ja lentää itsekkin. Heikki Huuskonen (alla) on toisen polven purjelentäjä.

Suuryhtiön vastoinkäymisten vuodet 1904–1908

Kolmen yhtiön yhtyminen v. 1904

Kymi-yhtiö ja Kuusankoski yhtiö saivat vuosisadan lopulla naapurikseen muutaman kilometrin päähän Voikkaan paperitehtaan. Se aloitti tuotannollisen toimintansa vuoden 1898 alussa. Muutamassa vuodessa siitä kasvoi Suomen suurin paperitehdas ja sen neljä paperikonetta jalostivat oman hiomon sekä selluloosatehtaan tuotannon lähes kokonaan. Kuljetusten suhteen Voikkaan tehtaan asema oli yhtä edullinen kuin Kymin ja Kuusankosken tehtaiden, sillä tehdas yhdistettiin pistoraiteella Savon rataan v. 1901.

Tehtaan perustaja oli tunnettu juristi ja teollisuusjohtaja **Rudolf Elving**, joka valtiopäivillä porvarissäädyn edustajana herätti huomiota rohkeilla mielipiteillään. Hän oli yhdessä veljensä maisteri **Anton Elvingin** kanssa hankkinut omistukseensa v. 1889 Tampereen Kattohuopatehdas Osakeyhtiön osakekannan. Tämä yhtiö oli **Fredrik Idestamin** v. 1866 Tampereella toimintansa alkaneen hiomon jatkaja ja valmisti hiokkeen ja pahvin lisäksi käärepaperia sekä ensimmäisenä Suomessa kattohuopaa. Elving oli ollut kosketuksissa Kymenlaakson teollisuuteen jo ennen tehtailijaksi ryhtymistään, sillä kun **Standertskjöldit** myivät v. 1887 Inkeröisten puuhiomon Tampereen Pella- ja Rautateollisuus Osakeyhtiölle, toimi Elving kaupan välittäjänä.

Hämeen ja Kymenlaakson puuhiomot sekä paperitehtaat olivat aikaisemmin pysyneet toisistaan erillään. Nyt molempien Tammerkosken rannalle ensimmäisen puuhiomokauden aikana perustettujen hiomoiden

omistajat siirsivät yritystensä puunjalostusteollisuuden painopisteen Kymenlaaksoon, Tampella Inkeröisiin ja Tampereen Kattohuopatehdas Voikkaalle. Vuonna 1903 Tampereen Kattohuopatehdas myytiin uudelleen muodostetulle yhtiölle ja Voikkaan tehdas jäi vanhalle Tampereen Kattohuopatehdas Osakeyhtiölle, jolla nimestään huolimatta ei ollut enää tekemistä Tampereen kanssa muutoin kuin Näsijärven eteläpäässä sijaitsevan Kaupinojan sahan ja eräiden Näsijärven rantatilojen omistajana. Saha purettiin jo v. 1905 ja sen koneet siirrettiin Kymi-yhtiön seuraavana vuonna Iisveden rannalle perustamaan Kyminsahaan.

Kuusankosken seudulla toimi nyt kolme aivan saman alan yritystä. Kullakin oli hiomo, selluloosatehdas ja paperitehdas ja kukin myi pääosan tuotteistaan Venäjälle. Kilpailutilannetta pahensi vielä se, että vuosisadan lopulla metsäteollisuusyritykset aloittivat laajassa mitassa metsätilojen ostamisen. Siihen saakka oli puunsaanti turvattu hankkimalla hakkuuoikeuksia määrävuosiksi ja ostamalla puuta leverantööreiltä. Kymi-yhtiö osti ensimmäiset neljä metsätilaa Pohjois-Valkealasta vasta 1880-luvulla ja Kuusankoski-yhtiö ensimmäisen metsätilansa Mäntyharjulta niinkin myöhään kuin v. 1892.

Metsäteollisuuden laajeneminen, puunkulutuksen lisääntyminen ja uusien ostajien ilmestyminen Kymenlaakson vanhojen tehtaiden sekä sahojen hankinta-alueille muuttivat kuitenkin hetkessä tilanteen. Siihenastisten hankintamietelmien ei katsottu enää riittävän, vaan tehtaiden oli saatava omistukseensa metsiä uittoväylien sekä rautateiden varsil-

ta. Rajuimmin ryntäsi metsiä ostamaan **Rudolf Elving**. Jo v. 1896, jolloin hän pani alulle Voikkaan tehtaan rakentamisen, hän osti 5 000 ha:n laajuisen Nyynäisten säterin Jyrängönvirran rannalta ja muutamassa vuodessa Voikkaan tehtaalla oli omistuksessaan toistasataa tilaa, etäisimmät Päijänteen latvavesillä, Kainuussa ja Karjalassa saakka, kaikkiaan 35 pitäjässä.

Toisten oli seurattavat perässä. Kymi-yhtiö osti 80 tilaa, joista huomattavin ja tärkein oli kahden kolmanneksen ostaminen v. 1897 Valkealan hovin maista, ns. Lappalan puisto. Kuusankoski-yhtiö hankki omistukseensa 60 metsätilaa, niistä kolmattakymmentä Suomenniemeltä, jonne kaukonäköinen toimitusjohtaja **Cronvall** suunnitteli tukkien siirtolaitteita voidakseen uittaa Saimaan puuta Kuolimosta Mäntyharjun reittiin. Suunnitelma oli samanlainen, minkä Halla-yhtiö toteutti hieman eri kohdasta v. 1910. Kun yhtiöt yhtyivät, oli suurella Kymi-yhtiöllä metsämaita yhteensä 76 000 hehtaaria. Niiden hoitaminen oli myös jo hyvällä alulla. Oli perustettu taimitarhoja ja ensimmäiset kuusentaimet istutettu omiin metsiin.

Taloudelliset vaikeudet eivät sanelleet yhtymistä. Päinvastoin kullakin kolmella yrityksellä oli taloudellinen tulos ollut useana vuonna hyvä ja tehtailla uskollinen ostajapiiri. Yhtymisellä haluttiin paremminkin varmistaa tulevaisuutta, saavuttaa johdettava asema maan paperiteollisuudessa. Aikaisemmissa esityksissä on katsottu perustelujen jääneen salaisiksi ja kirjoihin viemättä. Kuitenkin Kuusankoski-yhtiön toimitusjohtaja **Oscar Kirchner** esitti käsityksensä

yhtymisen edullisuudesta yhtiökoukselle hyvinkin yksityiskohtaisesti. Tämä oli myös välttämätöntä, sillä yhtiössä oli tuolloin osakkeenomistajia jo lähes puolisataa ja näiden joukossa oli useita, jotka suhtautuivat epäilevästi pieniinkin uudistuksiin, saati tällaisen riskin ottamiseen.

Kirchnerin mukaan keskinäisellä hintasodalla ei saisi pilata markkinoita ja siksi hän suhtautui epäriiden kolmannen paperikoneen hankkimiseen asiakkaiden kehotteluista huolimatta. Naapuritehtaat tekisivät samoin ja kilpailu pahenisi entistä katkerammaksi. Voitolle pääsisi se, jolla olisi tehokkaimmat koneet ja joka niiden avulla kykenisi alentamaan valmistuskustannuksia. Jos sen sijaan kolme yritystä yhtyisivät, olisi tällä jättiläisyriyksellä käytössään yhdeksän paperikonetta. Tilaukset voitaisiin jakaa kulloinkin valmistamiseen sopivimmalle koneelle ja hyvät asiakkaat haluaisivat kaikki tarvitsemansa paperilaadut samalta luotettavalta toimittajalta. Suuryhtiö kykenisi myös vakiinnuttamaan hinnat ja toisten tuottajien olisi mukauduttava noudattamaan niitä.

Teollisuusmaissa eri teollisuusalojakin edustavien yritysten kesken oli tapahtunut yhdistymisiä. Tässä tapauksessa se olisi sitäkin luontevampaa, kun kaikki toimivat samalla alalla, tehtaat sijaitsivat lähekkäin, hankkivat puunsa samoilta alueilta ja jokaisen päämarkkina-alue oli Venäjä.

Kirchner viittasi myös tehdasyhdyskunnissa juuri alkaneeseen järjestäytymiseen. Kaikilta kolmelta tehtaalta oli työläisiä liittynyt työväenyhdistykseen ja Kuusankosken tehdas oli juuri kokenut lakon, tosin vain vuorokauden pituisen. Suuri yritys voisi toimia tiukemmin ottein vastavanhaisissa tilanteissa ja työläisten siirtyminen tehtaalta toiselle voitaisiin estää. Mutta näki Kirchner työläisten kannalta yhtymisessä myönteistäkin. Yhteistoimin tehtaat voisivat rakentaa seuratalon, perustaa sairaalan ja palkata päätoimisen lääkärin, sielunhoitajan ja diakonissan. Tällaisista uudistuksista oli paljon puhuttu ja todettu ne tarpeellisiksi, mutta yhteistoiminnan puuttuessa oli yhteiskunnallisella alalla saatu vähän aikaan.

Rudolf Elvingistä Kymiyhtiön johtokunnan puheenjohtaja

Päätös yhtiöiden yhtymisestä tehtiin ilman soraääniä 18:nä toukokuuta 1904. Sulautuminen toteutettiin siten, että Kuusankoski-yhtiö ja Tampereen Kattohuopatehdas Osakeyhtiö eli Voikkaan tehdas myivät omaisuutensa Kymiyhtiölle saaden vastineeksi viimeksi mainitun osakkeita. Suuryhtiö peri siten **Wahrenin** perustaman yrityksen nimen **Kymin**

Voikkaan puuhiomo ja paperitehdas. Etualalla vanhojen myllyjen paikalle 1907 ja 1908 rakennetut vesivoimalaitokset.

Osakeyhtiö (Kymmene Aktiebolag). Yhtiöiden yhteenlaskettu kantaosakepääoma korotettiin 4,9 miljoonasta markasta 11,2 miljoonaan markkaan antamalla ilmaisosakkeita. Lisäksi etuoikeutettuja osakkeita oli 2,4 miljoonan markan arvosta, joten yhtiön osakepääoma oli yhteensä 13,6 miljoonaa markkaa. Maamme talouselämässä se oli silloin huikean korkea ja yli kaksi kertaa suurempi seuraavaksi suurimman, Tampereen Pellava- ja Rautateollisuus Osakeyhtiön osakepääomaa. Kantaosakkeenomistajia suuressa Kymiyhtiössä oli yhtymishetkellä 72 Elvingin ja **Dahlström**

veljesten omistaessa osakkeista n. puolet. Toinen puoli oli siten varsin monissa käsissä.

Vuorineuvos Elving oli asettanut suostumuksensa ehdoksi, että hänet tulisi Kymiyhtiön johtokunnan päätoiminen puheenjohtaja ja johtokunta koostui kolmen erillisen yhtiön johtohenkilöistä. Turkulaisten vaikutusvalta tässä uudelleen muodostetussa yhtiössä väheni ja yhtiön pääkonttorikin sijoitettiin Helsinkiin, josta se v. 1906 siirrettiin Kymintehtaalle.

Yhtymishetkellä tehtailla oli työn-

tekijöitä jo n. 2 300 henkeä, joista Kymintehtaalla n. 850 ja Kuusankoskella sekä Voikkaalla satakunta kummassakin vähemmän.

Elving uudistaa ja laajentaa tehtaita

Elving halusi kehittää suuryhtiötä samanlaiseen kiivaaseen tahtiin kuin hän oli menetellyt Voikkaan tehdasta laajentaessaan. Jo kesäkuun alussa 1904 pari viikkoa yhtiöiden yhtymisestä hän esitti johtokunnalle yksityiskohtaisen selvityksen tehtaiden

kunnosta, liiketoiminnan kannattavuudesta sekä suuren uudistusohjelman. Hän sai johtokunnan vakuuttuneeksi uudistusten välttämättömyydestä ja tämä silloisissa oloissa jättiläisohjelma toteutettiin kesään 1906 mennessä. Se tuli maksamaan yli kolme miljoonaa markkaa, josta Kymintehtaan osalle tuli yli puolet.

Aikaa ei saanut hukata, sillä Kymi-yhtiön pahimmat kotimaiset kilpailijat, Valkeakosken, Nokian ja Frenckellin paperitehtaat uudistivat parhaillaan tehtaitaan ja niillä olisi pian käytössään kymmenen paperikonetta. Lisäksi ne olivat päättäneet perustaa Tampereen Paperikonttorin, joka ryhtyi huolehtimaan osakasyhtiöiden paperintuotannon myynnistä. Ilmeisesti tämä "Tampereen syndikaatti", miksi sitä Kymi-yhtiön piirissä nimitettiin, oli vastaveto suuren Kymiyhtiön muodostamiselle.

Elving arvosteli varsin säälimättömästi vanhoja tehtaita. Varsinkin Kymintehtaan hän totesi perin vanhanaikaiseksi ja yksinpä leveä Amerikan-kone kaipasi uudistamista. Kahden vanhan paperikoneen tilalle hankittiin uudet ja Amerikan-koneen rinnalle kolmas uusi kone. Toinen vanhoista paperikoneista siirrettiin Voikkaalle, joten yhtiöllä oli käytössään 11 paperikonetta. Kymin paperitehdasta kehitettiin entistä enemmän hienopaperitehtaaksi, minkä takia lumppujen käyttöä raaka-aineena lisättiin. Yksi uusi kone oli tarkoitettu nimenomaan lumppupapereiden valmistamiseen. Sen tuotantohjelmaan kuuluivat erilaiset silkkipaperilaadut ja savukepaperi, minkä valmistamisessa tosin epäonnistuttiin. Niin ikään Kymin paperitehdas alkoi valmistaa virallista paperia kutakin kolmea numeroa. Paperivalikoima laajeni siten perinteellisen lumppupaperin alalle ja lumpunkäsittelylaitoksen eli rättivintin työntekijöiden "ryysytyöntekijättärien" määrä kasvoi puoleensataan.

Kuusankosken tehtaalla Elving pani pääpainon kirjoituspaperin tuotannon lisäämiseen tehostamalla paperin jälkikäsittelyä. Kuusankosken tehtaan kirjoituspaperi oli erittäin hyvässä maineessa ja sillä oli enemmän kysyntää kuin sitä ennätettiin valmistaa. Sen sijaan tehdas menetti Novoje Vremjan suuren ti-

lauksen toimitussopimusta uusittaessa Voikkaan tehtaalle. Elving katsoi, että Voikkaa suurimpana paperitehtaanä sai vastataksaan pääosan sanomalehtipaperin valmistuksesta.

Vastoinkäymisiä ja henkilövaihdoksia

Elvingin johtamisen ja uudistamisen tielle kasaantui kuitenkin odottamattomia vastoinkäymisiä. Loppuvuodesta 1904 koetteli yhtiötä ja tehdasyhdyskunta merkittävä Schmitzin lakko, joka herätti tava-tonta huomiota kaikkialla maassa. Kun Kirchner arveli yhtymisen vahvistavan yhtiötä estämään työtaistelut, ei hän osannut ottaa huomioon, että samalla myös yhtiön työväestön solidaarisuus toisiaan kohtaan lisääntyi. Niinpä Kuusankosken ja Kymin-tehtaan työntekijät tukivat voikkaalaisia Schmitzin lakkolaisia myötätuntolakin.

Tavallaan Schmitzin lakkoon päättyi vanhojen tehtaiden patriarkaalinen kausi, millaista nuorena ja rajusti kasvaneessa Voikkaan tehdaskylässä ei ollut päässyt syntymäänkään. Vanhoilla tehtailla henkilökohtaisen kosketuksen vähenemistä johdon ja työväestön välillä oli omiaan heikentämään se, että Kymin sekä Kuusankosken tehtaiden johtavassa asemassa olevat kahden vuoden kuluessa yhtymisestä joko erosivat tai erotettiin Elvingin nimittäessä heidän tilalleen omia miehiään. Vainkutuvastaisuimmaksi paikalliseksi johtajaksi kohosi Kymintehtaan isännöitsijäksi nimitetty sotilaallinen eversti Richard Becker ja hänen tilalleen Voikkaan tehtaan isännöitsijäksi tuli sahanhoitaja Herman Norrman.

Voikkaan tehdas paloi

Vihdoin alkukesästä 1906 Becker ilmoitti paperikoneiden käyvän moitteettomasti ja hylkypaperin määrän pienentyneen normaaliksi. Tulevaisuus alkoi lopultakin näyttää valoisammalta, mutta odotukset synken-tyivät yhdessä hetkessä pääosan Voikkaan paperitehtaasta tuhouduttua tulipalossa 1. päivänä heinäkuuta 1906. Tulen saaliiksi joutui kolme paperikonetta halleineen, kaikki kiillotuskalanterit, osa leikkuukoneista

ja kaksi lajittelusalua. Vahingot arvioitiin 1,2 miljoonaksi markaksi. Ne eivät kuitenkaan peittäneet tuhoutuneiden paperikoneiden tuotannonmenetystä, minkä lisäksi palanut paperivarasto oli vakuuttamaton.

Luonteenomaista Elvingille oli, ettei tämäkään karvas menetys lan-nistanut häntä. Jo viisi päivää myöhemmin hänellä oli esitettävänä johtokunnalle yksityiskohtainen suunnitelma Voikkaan paperitehtaan uudelleen rakentamisesta. Hän vetosi amerikkalaiseen liikeperiaatteeseen, jonka mukaan vastoinkäymisistä koitui yrityksen tulevaisuudelle vain etua, jos osaisi käyttää onnettomuuden aikaansaamaa poikkeuksellista tilannetta oikealla tavalla hyödyksi. Oli heti rakennettava uusi tehdas ja tilattava palaneiden koneiden tilalle uudet, mutta leveämmät ja nopeakäyntisemmät koneet, jotta tuotanto saataisiin kasvamaan.

Tulipalossa säästyneet kaksi vanhaa konetta saatiin pian käyntiin ja niiden valmistama paperi kalanteroitiin sekä leikattiin Kymin paperitehtaassa. Tehdasrakennus saatiin muuratuksi jo saman vuoden loppuun mennessä ja seuraavan vuoden keväällä käynnistettiin kolme uutta paperikonetta. Kymin vanhin poistettu kone, jolla oli tarkoitus ruveta kuivaamaan selluloosaa, kunnostettiin uudelleen paperikoneeksi ja niin yhtiöllä oli käytettävissään 12 paperikonetta, jona koneiden lukumäärä sitten vuosikymmeniä pysyikin.

Paperitehtaiden tuotantokyky vuodessa arvioitiin nyt 40 000 tonniksi, ja Elving saattoi todeta, että yksistään lisäys oli enemmän kuin min-kään muun suomalaisen paperitehtaan tuotanto. Hiomoissa päästiin 22 000 tonniin ja selluloosatehtaissa 24 000 tonniin vuodessa. Voikkaan paperitehtaan tarvitsema käyttövoiman lisäys saatiin kosken länsiran-nalta Iitin puolelta, jonne kahden jauhomylllyn paikalle niiden vesikanavan päähän rakennettiin v. 1907 sähkövoimalaitos ja toinen seuraavana vuonna.

Tariffisopimus ja 8 tunnin "löysi" 3-vuorotyössä v. 1907

Schmitzin lakossa v. 1904 esiintyivät työväestön taistelujärjestöinä

edellisenä vuonna tehdaskylin perustetut työväenyhdistykset. Ne myös edustivat Kymiyhtiön työväestöä Suomen Paperiteollisuustyöväen liiton perustavassa kokouksessa Tampereella v. 1906. Välittömästi tämän jälkeen tapahtui Kymintehtaalla, Kuusankoskella ja Voikkaalla ammatillinen järjestäytyminen ja ammattiosastot liittyivät alaosastoina työväenyhdistyksiin sekä liittoihinsa.

Kun Paperiteollisuustyöväen liiton ensimmäinen liittokokous pidettiin v. 1907 Kymintehtaalla, olivat ammattiosastot jo päässeet ensimmäiseen suureen tavoitteeseensa. Maaliskuussa samana vuonna oli allekirjoitettu sopimus, jonka mukaan Kymiyhtiössä työaika jatkuvassa vuorotyössä lyheni 12 tunnista 8 tuntiin ja päivätyössä puolella tunnilla eli 10 tuntiin ja lauantaisin sekä juhla-aattona 8 tuntiin. Päivätyössä lyhennetty työaika otettiin käyttöön huhtikuussa ja vuorotyössä asteittain siten, että se oli kokonaan suoritettu Kymintehtaalla ja Kuusankoskella marraskuun alkuun ja Voikkaalla vuoden loppuun mennessä. Sopimus oli voimassa 1. päivään marraskuuta 1909 saakka ja sen jälkeenkin, ellei jompikumpi osapuoli sanonut sitä irti vähintään kahta kuukautta ennen sopimusajan päättymistä.

Sopimukseen liitettiin yksityiskohdainen palkkaluettelo, joka oli laadittu keskinäisen neuvottelun pohjalla. Työajan lyhentämisestä huolimatta palkkoja ei alennettu, tehtiinpä eräitä korotuksiakin. Ylityöstä maksettiin arkisin 50 %:n ja sunnuntaisin 100 %:n korotus.

Sopimusta allekirjoitettaessa työntekijöitä edustivat heidän 14 paikallista ammattiosastoaan ja sen allekirjoitti myös Paperiteollisuustyöväen liiton liittohallinnon valtuuttamana sihteeri **Emil Viljanen**. Sopimus oli paperiteollisuudessa laatuaan ensimmäinen tariffi- eli työehtosopimus, jossa toisena osapuolena oli työnantaja ja toisena työntekijäin ammatilliset järjestöt. Siinä sovittiin työajoista, palkoista, sopimuksen irtisanomisesta ja myös työrauhan säilyttämisestä asettamalla veloituksia kummallekin osapuolelle. Sopimus ei kuitenkaan estänyt yhtiötä rajoittamasta toimintaansa, jos sellainen osoittautuisi välttämättömäksi. Jos siten kävisi, tultaisiin työntekijöihin

nähdessä noudattamaan tavallista irtisanomisaikaa.

Yhtiö vararikon partaalle

Ammattiosastot olivat aloittaneet työtaistelun ehtojensa parantamiseksi helmikuussa 1907 vaatimalla palkkojen korotuksia ja erityisesti työajan lyhentämistä. Kun yhtiön johto sai tietää, että kukin ammattiosasto tulisi vuoron perään esittämään vaatimuksiaan, päätti yhtiön johto neuvotella samanaikaisesti kaikkien työntekijäryhmien kanssa ja kehotti työntekijöitä valitsemaan edustajansa. Tuloksena oli edellä mainittu tariffisopimus.

Ratkaisu oli yhtiön johdolle vaikea. Oliko jätettävä suurin uhrauksin lisätty tehtaiden tuotantokyky ja ennen kaikkea valmistumaisillaan olevat Voikkaan uudet paperikoneet seisomaan vaiko päästävä kalliiseen ratkaisuun työntekijöiden kanssa? Tilauskanta oli hyvä eikä pelottavan suureksi kasvaneen velkataakan takia olisi saanut tuotannosta menettää tonniakaan. Niinpä työrauhan säilyminen ja tehtaiden käynnissä pitäminen katsottiin edullisemmaksi varsinkin, kun insinöörit päätyivät laskelmissaan tulokseen, että tuotantokoneiston ja koskivoiman mahdollisimman tehokkaalla käytöllä voitaisiin osaksi peittää kasvavat palkkakustannukset.

Tehtaiden uudistaminen ja laajentaminen, mikä oli edistynyt laskettua hitaammin, oli kysynyt paljon lainapääomaa. Varoja oli käytetty myös metsämaiden ostamiseen, sillä Elvingin johtajakautena yhtiön metsäomaisuus kasvoi 101 000 hehtaariin. Yhtiön Venäjälle olevat paperivarastot olivat päässeet kasvamaan pelotetavan suuriksi. Vuoden 1907 tilinpäätös tuottikin yhtiölle 1,4 miljoonan markan tappion ja vielä pahempaa oli tulossa.

Yhdysvalloissa vuoden 1907 alkupuolella alkanut taloudellinen lama levisi Eurooppaan ja tuntui vuoden lopulla Suomessa saakka vaikeuttaen varsinkin sahatavaran vientiä. Myös paperinvienti Venäjälle laski romahdusmaisesti. Venäjällä saatiin huonosato, millä aina oli välitön heijastusvaikutus kaupankäyntiin. Vielä enemmän Suomen paperitehtaille aiheuttivat Venäjän markkinoilla

vaikeuksia poliittiset levottomuudet. Venäjä oli hävinnyt sodan Japania vastaan ja tukahduttaakseen hallitusta vastaan kohdistetun arvostelun sekä vallankumoukselliset aatteet turvaututtiin ankaraan sensuuriin. Lähes puolet Venäjällä ilmestyvistä sanomalehdistä lakkautettiin, mikä koski erityisen kipeästi painopapereita valmistavaa Kymiyhtiötä.

Uusien markkinoiden löytäminen länsimaista ei johtanut tulokseen. Sanomalehtipaperia olisi kyllä saatu kaupaksi, mutta tappiollisella hinnalla. Ensimmäisen kerran jouduttiin tekemisiin pitkäaikaisen kysynnän heikkenemisen kanssa, eikä yhtiön johdolla ollut valittavanaan muuta keinoa kuin paperintuotannon supistaminen. Käytännössä tämä johti hienopapereita valmistavan Kymin paperitehtaan seisauttamiseen. Tammiin alussa 1908 pysäytettiin kolme paperikoneetta ja parin viikon päästä loputkin kaksi. Vasta syyskuussa voitiin yksi kone panna käyntiin ja Kymin paperitehtaan tuotanto jäi kymmenesosaan verrattuna edelliseen vuoteen.

Suuri velkataakka ja paperimarkkinoilla tapahtunut romahdus saattoivat yhtiön ylivoimaisten taloudellisten vaikeuksien eteen. Pankkien myöntämät luotot vuodelle 1908 oli suureksi osaksi käytetty etukäteen ja luotonantajat katsoivat yhtiön taloudellisen tilanteen kestämättömäksi. Pankkien asettama toimikunta totesi yhtiön velat 32 miljoonaksi markaksi. Yhtiötä kehoitettiin lakkauttamaan maksunsa velkojain kokouksessa maaliskuun 1908 lopussa ja Kymiyhtiö, maan suurin teollisuusyhtiö, asetettiin velkojain asettaman hallinnon alaiseksi.

Sitä ennen vuorineuvos Elving oli jättänyt paikkansa yhtiön johtokunnan puheenjohtajana. Hänen neljä vuotta kestänyt johtajakautensa, joka oli täynnä vastoinkäymisiä mutta myös mittavia uudistuksia, päättyi katastrofiin ja yhtiö joutui jälleen julkisuudessa suuren huomion kohteeksi kuten aikanaan Schmitzin lakon johdosta samoin kuin yhtiön tehdessä työntekijöidensä kanssa tariffisopimuksen ja siirtyessä vuorotyössä kahdeksan tunnin "löysiin".

Karkkilan Urheilusukeltajien puuhamiehet Ismo Söderlund oik. ja Pekka Rikka ovat pukeneet varusteet ylleen ja sukeltavat katsomaan löytyisikö järven pohjasta vaikkapa rapuja.

Karkkilan Urheilusukeltajat — Högforsin miehet pintaa syvemmillä

Aloitteen Karkkilan Urheilusukeltajien perustamisesta teki Ismo Söderlund, joka toimii myös seuran nykyisenä puheenjohtajana. Perustamisen lähtökohtana Söderlund mainitsee, että urheilusukellus on kalliita varusteita vaativa laji, jonka harrastaminen tulee edullisimmaksi seuran puitteissa. Myös kunnallisten avus-

tusten saamisen edellytyksenä on yhdistyksen olemassaolo.

Seuraan kuuluu tällä hetkellä 25 jäsentä. Jäsenmäärää ei tietoisesti pyritäkään kasvattamaan, koska aktiivista toimintaa on vaikea järjestää suuremmalle joukolle. Rajoituksina ovat lähinnä auto- ja venekuljetukset. Nuoria jäseniä seurassa on hyvin vä-

● Karkkilan Urheilusukeltajat perustettiin syksyllä 1977 lajia harrastaneiden högforslaisten aloitteesta. Heille urheilusukellus ei ole niinkään urheilua, vaan mielenkiintoinen harrastus, jossa yhdistyvät jännitys, kuntoilu ja kalastus.

● Urheilusukellus on vielä harvojen harraste. Kuitenkin Suomestakin löytyy näitä vedenalaisen maailman tutkimusretkeilijöitä muutamia tuhansia, ja harrastus on vähitellen leviämässä.

Kuva: Risto Tuovinen

Sukelluskursseilla paineilmakammiossa harjoittelemassa högforsilaiset Kari Salmisto vas. ja Pekka Rikka.

hän. "Varusteiden kalleus estää usein nuorten mukaantulon, harrastaminen vaatii vakiintunutta taloudellista toimeentuloa", toteaa Ismo Söderlund.

Maski, snorkkeli ja räpylät

Urheilusukeltajan perusvarustukseen kuuluvat sukelluslasi eli maski,

hengityspotki eli snorkkeli ja räpylät. Kun varusteisiin lisätään vielä märkäpuku, nostoliivit ja paineilmalaitteet, kohoaa varustuksen hinta useisiin tuhansiin markkoihin. Karkkilan Urheilusukeltajilla on tällä hetkellä kahdeksat sukellusvarusteet.

Sukeltajan on syytä käydä sukelluskurssi ennen paineilmalaitteiden käyttöä. Karkkilan Urheilusukeltajat ovatkin saaneet Kymiyhtiön satavuotissäätiöltä apurahan koulutukseen. Apurahan turvin kaksitoista seuran jäsentä osallistui korkeatasoiselle kurssille, joka sisälsi 20 tuntia teoriaa, 20 tuntia allasharjoittelua sekä viikonlopun merellä sukeltamassa.

Uppopalloa talvisin, laivahylkyjä kesäisin

Syyskuusta toukokuuhun karkkilalaiset harjoittelevat kerran viikossa uiden ja uppopalloa pelaten. Tätä varten he joutuvat sunnuntaiamuksin ajamaan Nummelaan, koska Karkkilasta puuttuu uimahalli.

Kesäkuukausina seuralaiset sukellavat Karkkilan lähistön järvissä ja tekevät retkiä merelle. Rannikkoseuduilla merenpohjassa makaavat vanhat laivahylät ovat sukeltajien kiinnostavimpia tutkimuskohteita.

Veteenmenotapoja on useita. Matalaan veteen on kahlattava, mikä räpylät jalassa sujuu parhaiten takaperin.

Kuntoa ja hermojen hallintaa

Sukeltaminen vaatii hyvää fyysistä kuntoa. Terveenäkin sukeltaessa

Karkkilan urheilusukeltajia takarivissä vas. Ismo Söderlund, Pekka Rikka, Reijo Suominen, Kari Salmisto, edessä vas. Risto Tuovinen ja Reino Vepsäläinen.

kunto joutuu kovalle koetukselle, ja sairaana on parempi pysyä kokonaan poissa vedestä. Jo nuha aiheuttaa vaikeuksia paineentasauksessa, ja kehossa saattaa tällöin aiheutua erilaisia paine-erovaurioita.

Tärkeintä veden alla liikuttaessa on hermojen hyvä hallinta. "Moni vaaraton tilanne on muodostunut vakavaksi sukeltajan hätäntyessä", kertoo Pekka Rikka Karkkilan Urheilusukeltajista.

Erityisesti kokematon sukeltaja voi joutua veden alla paniikitilaan, jolloin hän ei enää kykene harkitsemaan tekojaan. Seurauksena saattaa olla jopa liian nopean pintaannousun johdosta keuhkorepeämä tai hätäntymisen seurauksena hukkuminen. "Yksi sukeltamisen viehätyksistä onkin itsensä ja hermojensa hyvä hallitseminen", jatkaa Pekka Rikka.

Kampelat kiinni käsin

Sukeltaessa voi harjoittaa myös kalastusta. Kalat, jotka säikähtävät kaikkea veden pinnalla liikkuvaa, eivät osaa varoa pinnan alla liikkuvia sukeltajia. Uneliaita kampeloita voi saada kiinni jopa paljain käsin, muita kaloja ampumalla harppuunalla. Karkkilalaisten ennätysmaaliksi on Rei-

jo Suomen harppunoima 8,3 kilon hauki.

Veden alla voi harrastaa myös rauhanomaista metsästystä. Veden elämää voi saalistaa kamerantähtäimen lävitse. Karkkilalaiset ovat saaneet lahjoituksena alumiinikotelon suojaamaan kaitafilmikameran, jonka ominaisuuksia pyritään edelleen kehittämään. Kamera on hyödyllinen myös koulutustarkoituksessa.

Työtehtävät haluttuja

Viime kesänä Karkkilan Urheilusukeltajat olivat Kymiyhtiön tehtävissä Pitkälän koskella tilkitsemässä patoluukkuja. He ovat myös olleet suorittamassa rantojen perkauksia. Ismo Söderlund kertoo seuran ottavan halukkaasti vastaan työtehtäviä rahoitukseen toimintaansa.

Seuraava tavoite on siirrettävän paineilmakompressorin hankkiminen. Kompressorilla, jonka hinta on toista-kymmentä tuhatta markkaa, täytetään paineilmapulloja. Nykyisin pitkiä sukellusretkiä rajoittaa se, että tyhjä pullot joudutaan viemään Karkkilan paloasemalle täytettäviksi. □

Teksti ja kuvat: Petri Alervo

Jens Berger isoisänsä jäljillä

Kuva: Tuomo Pitkämä

Metsänhoitaja Jens Berger ja hänen poikansa Trond Berger Norjasta tutustuivat yhtiön keskusarkistossa Kuusankoskella Hallan sahan arkistoon ja esi-isänsä Helge Bergerin Hallalaisaikaan.

likkö Gustav Danielssonin välillä käydyn vilkkaan kirjenvaihdon jälkeen Bergerit tulivat henkilökohtaisesti tutustumaan Hallaan ja yhtiön keskusarkistossa olevaan Hallan sahaa koskevaan aineistoon. "Hallan asiapapereita vuosilta 1871–1916 on arkistossa noin 40 hyllymetriä eli noin 150 000 sivua", kertoi Danielsson. "Norjalaiset vieraat yllättyivät arkiston laajuudesta. He totesivat, että olivat varanneet liian vähän aikaa tutustumiseen ja lupasivat tulla Suomeen uudelleen."

Ja Hallaan vieraat tutustuivat tietenkin. Oppaina olivat Perustuotannon hallintopäällikkö Jarl Ginman ja arkistopäällikkö Danielsson. "Norjalaiset olivat selvästi liikuttuneita nähdes-

sään Helge Bergerin muotokuvamaalauksen Hallan konttorin seinällä ja kulkiessaan esi-isänsä jälkiä Hallan maalauksellisella saarella."

Helge Bergerin pojanpoika ja pojanpojanpoika vaalivat edelleen sukunsa metsäteollisuusperinteitä. Metsänhoitaja Jens Bergerin poika Trond on myös metsälalla. He omistavat Norjassa 12 000 hehtaaria metsää.

Kjøpskålen ved salget

● Kymiyhtiö osti vuonna 1916 kaikki Halla Osakeyhtiön osakkeet. Kauppaa juhliittiin päivällisillä, jotka nähtävästi pidettiin Kristianiassa eli nykyisessä Os-

● Norjalainen metsänhoitaja Jens Berger, 72, ja hänen poikansa Trond, 34, vierailivat Kuusankoskella ja Hallassa syyskuun alkupäivinä. Jens Berger on Helge Bergerin pojanpoika. Helge Berger oli yksi yhdeksästä Hallan sahan norjalaisesta perustajasta.

Jens Berger poikineen tuli siis esi-isänsä jäljille. He tutkivat sukuaan sekä norjalaisten sahateollisuusmiesten toimintaa vuosisadan lopulla Suomessa. Bergerit asuvat Flisa-nimisellä paikkakunnalla päälle sata kilometriä Oslostakoilliseen, lähellä Ruotsin rajaa. Hieman etäänpäinä sijaitsee Elverum, johon 25 vuotta sitten perustettiin metsämuseo. Elverumin Säästöpankki toimi aikoinaan norjalaisten rahoittajana Suomessa. Metsämuseossakin ollaan kiinnostuneita Hallan arkistomateriaalista.

Bergereiden ja arkistopääl-

Halla Osakeyhtiön herroja vuodelta 1894. Istumassa vas. Chr. Sæthren, G. Sætren, G. Sættersmoen, H. Berger, Hans Sætren ja Hans Møystad, seisomassa vas. Ths. Sæthren, Ole Møystad, Per Møystad, G.A. Dahl, Gotfred Sættersmoen, Johan Moy ja Johan Møystad. Kuva on metsänhoitaja Jens Bergerin arkistosta.

lossa 28.3.1916. Päivällisen menu oli vaikuttava: Limfjordin ostereita, aitoa kilpikonnanlientä, savustettua Reinin lohta pinaatin ja munien kera, lampaansatulaa à la Primeurs, tuoreita ananaksia, sorsa- ja oliivien, salaatin ja hillon kera, jäätelöä ja leivoksia, ranskalaisia päärynöitä ja kahvin kanssa siten Otard Dupuy 1858 ja Bénédictiner. Vine: Dommary & Greno, extra sec, Sherry, Golden oldest Reserve, Chateau Palmer Margaux 1907, Apollinaris, Perrier Jouët & Co. brut 1906, Portvin, Offley's Vintage 1908.

Herroja oli päivällisillä yhdeksän. Mukana olivat ainakin Olaf Bülow, Kaarlo Brofeldt, Julian Serlachius, G.A. Dahl, G. Sæteren, Per Møystad ja Hans Møystad. Muiden nimikirjoitukset ovat hieman vaikeasti tulkittavissa.

Tositarina

● Aikoinaan pääkonttorissa työskenteli nti Elli Tavastila, tiukkailmeinen nainen, jakaus keskellä päätä ja nuppu niskassa. Hän muun muassa 'piti kirjaa' yhtiön asunnoista. Kerrotaan, että joka kerta kun ruumisvaunuilla vietiin vainajaa pääkonttorin ohi Kymmin puolella olleeseen ruumishuoneeseen, soitti nti Tavastila oitis Kymmin portille. Hän tiedusteli porttivahdilta "ketä nyt viedään" saadakseen verekseltään selville, josko jokin yhtiön asunnoista vapautuisi.

Kerran taas ruumisvaunut vierivät Kymille päin. Elli otti pikapuhelunsa porttille, sai vastauksen, mutta loppukaneettina porttivahdin tokaisun "...mut sil oma talo!"

Talkoohenki elää

● Verlan lomakylässä oli 6.9. talkoot. Siellä laskettiin saunan sokkeliä. Talkoisiin osallistui sosiaaliosaston henkilökunta Kuusaaalta lähes kokonaisuudessaan.

Kaarlo Villigsman ja Arvi Moisio Verlasta sekoittamassa sementtiä vas. Alakuvassa toimii joustavasti tiililetka. Pinoamassa on sosiaalipäällikkö Raine Valleala. Kolmannessa kuvassa on sitten koko talkooporukka. Go-go -ryhmä vasemmalla. Lapioon nojaa Eeva Autio, kirvesmies Pentti Halinen 'langittaa' vesiletkun kanssa betonimyllyä ja muu väki toimittamassa erilaisia askareita.

saan. Mukana oli tietenkin myös Verlan lomakylän 'työhuonekunta'. Uusi sauna rakennetaan Kamposen rantaan, Selänpäähän mentäessä viimeisen punaisen tuvan pihaan. Oikeastaan uusi sauna on Variksen entinen sauna Kuusanniemestä. Tietenkin sitä vähän

Kuvat: Kalevi Pihkala

uudistetaan samalla. Sosiaalipäällikkö Raine Valleala kertoi, että suunnitteen kerran vuodessa sosiaaliosaston väki lähtee talkoisiin. Keväällä mennään siivoamaan Lappalan leirirantaa ja tilanteen mukaan — kuten nyt — sokkelintekotalkoisiin.

Kiitokset

● Hallan Sahatyöväen osasto sai Kymiyhtiön 100-vuotissäätiöltä apurahan tänä keväänä. Tämä apuraha käytettiin ammattiyhdistysveteraanien kustantamiseksi yhtiön lomakylään Verlaan. Toimitukseen tuli kirje Karhulasta eräältä lomalla mukana olleelta. Kirjoittaja lausuu kiitoksensa lomalle pääseiden puolesta ammattiyh-

distystovereilleen sekä myös yhtiön 100-vuotissäätiölle tähän tapaan:

Tuuli tuiversi Verlan puissa ja sade pieksi ikkunoita. Tuli loimusi takassa valaisten iltaa hämärtyvää. Sisältä kuului laulua, naurua. Siellä istui neljä työnsä päättäneitä. Monet muistot kertoivat ei tästä päivästä, ei eilisestä, vaan vuosista menneistä. Ne kertoivat taisteluista, työn raskaudesta, päivien, viikkojen pituudesta, asumuksista ahtaista juurella sahan jytinän, vierellä höylän vilinän.

Muistakaa ammattiyhdistystoverit: lahjaksi ette ole mitään saaneet. Viisipäiväiset viikot ja kahdeksantuntiset päivät ovat tulosta yhteisestä työstämme ammattiyhdistysliikkeessä. Jatkakaa kukin työtänne siinä paikassa, mihin teidät on valittu ja tehkää se niin, että kaikessa on rakentava henki yhteisen edun puolesta. Sitten kun teidän vuoronne tulee jättää työelämä, voitte tehdä sen vielä valoisampien tähtien alla kuin me.

Tällä lailla kirjoitteli Hallan sahan Eläkemummo Karhulasta.

Meren hengessä

Työhönottaja Risto Ollikainen, taustalla Aholansaari, hallalaisten virkistyspaikka. Vesi on rannassa täysin uimakelpoista.

● Piti päästä meren rantaan ja mihinkäs sitä muualle kuin Hallan saareen. Oli syyskuun alkupuoli, päivät aurinkoiset, kauniit, lämpimät. Meri kimmelsi tyyneenä, kaukaisuudessa näkyivät uloimmat saaret. Yksi laiva oli laiturissa. Groningenista Hollannista kotoisin olevan Marjanin ruumasta purettiin suolalastia. Laivan miehistö puuhaili kunnostustyössä. Oli mies-

tä vaaleaa ja tummaa, kaukaista rotua.

Risto Ollikaisen kanssa kävelimme saarta pitkin ja poikin. Hallalaisten vanha virkistyspaikka, Aholansaarikin on löydetty jälleen. Talkoovoimin kunnostettiin paikkoja ja kesän aika-

Kuvat: Susa

Laskentapäällikkö Seppo Sahala on Hallan sahan henkilökunnan tiedotuslehden päätoimittaja. Lehden nimi on Sahe.

Hollantilainen Marjan oli suolalastissa.

na monet hallalaiset viettivät siellä vapaa-aikaansa. Vaikka saari ei ole kovin kaukana Hallan rannasta, ei kuljetusta sinne ole vielä pystytty järjestämään kaikkien tyydytykseksi. Aholansaaren kesäkauden päätäjäiset pidettiin tuttuun hallalaistyyliin.

Tasaamalla työskentelee alta ottajana Eija Föhr. Syyskuun sää oli niin lämmin, että ulkona voi työskennellä ihan keväatteissa.

Merimiestaidetta Hallan laiturin seinämissä. Värit punainen ja musta koristavat 'Halla Cityä'.

Avajaisissa

● Oltiinpa sähköradan avajaisissa. Kuusankosken—Kouvola—Kotkan lähes 60 km:n pituinen teollisuusrata avattiin sähköliikenteelle 1.10. Helsingistä oli saapunut herroja ja joka asemalta tuli lisää. Naisia ei ollut kuin malliksi. Puheita pidettiin, selostuksia, selvityksiä, onnentoivotuksia. Oli torvisoittoa Kotkan asemalla ja lounas Kotkan Klubilla.

Lounaallakin pidettiin puheita. Helsingin Sanomien aluetoimittaja Lasse

Kiri (kuva puuttuu) puhui Susalle Neuvottoman yllätystansseista. Ennen lounasta hän esitteli Kotkan Klubin 'aidon Backmanssonin'.

L. Kiri jäi Kotkaan. Paluumatkalla haastattelimme juhlanjunan konduktööriä Kosti Salmia. Havaitsimme, että on helpompi tulla prässipojasta paperikoneenhoitajaksi kuin kohota ensiaskeleista rautatiellä konduktööriksi. Ja siitä on sitten vielä pitkä matka juhlanjunaan.

Soitellaan!

Susa

hän pitää yhteydenpitoa päämiehiinsä, jotka ovat Suomessa. Tärkeätä on myös olla lähellä tuotantoa, sillä kyllä juristinkin pitää olla selvillä tästä puolesta, painottaa Rämö.

Päättymässä olevan 70-luvun Rämö katsoo olleen monin tavoin murroskautta Kymiyhtiössä. "Yhtiön johdossa on tänä aikana koettu selvä sukupolvenvaihdos ja yhtiö on monella muullakin tavalla pessyt kasvojaan. Kansainvälisyyteen on jo vähitellen kasvettu, ja esiin on astunut kokonaan uusi ikäpolvi, jolle kiireinen ulkomaanmatka ei ole mikään palkintoreissu, vaan jokapäiväiseen työhön kuuluva osatekijä — joskin raskas", pohdiskelee Rämö.

Kuusikielinen mies

Keskustelemme vielä tovin kielitaidon välttämättömyydestä ulkomaanjuristin työssä. Rämö sanoo englannilla pärjäävän nykyisin varsin pitkälle, mutta pitää ruotsin ja saksan hallitsemista suotavana ennen muuta hyvän lähdekirjallisuuden vuoksi.

Omaan kielivarastoonsa Rämö lisää edellä mainittujen lisäksi vielä espanjan ja puolan, joista viimeksi mainittu on paljolti hänen puolalaissyntyisen vaimonsa Joannan kotiopetuksen tulosta.

Innustus kielisiin on rämölle tullut jo kouluaikana, jolloin hän luki pitkän latinan, jonka hän katsoo olevan tukevan pohjan kaikille eurooppalaisille kielille. Kun totean nuorella miehellä olevan melkoisen kielipun takataskussaan, toteaa hän omalla vaatimattomalla tavallaan: "Kun nyt osaisi niistä edes yhtä kunnolla." □

Eero Niinikoski

Maastolaskuja purjekoneella

Heikki Huuskonen Voikkaan kaasutehtaalta aloitti purjelennon jo 17-vuotiaana 1968, piti välillä pari välivuotta innostuakseen uudelleen. Kiinnostuksen purjelentoon hän on perinyt isältään, joka on alan veteraaneja Suomessa.

Purjelento ei moottorikoneen tavoin tule kovin kalliiksi. Koneet eivät kuluta polttoainetta. Selänpään kentältä lennettäessä ei koneiden ilmaanvedossaakaan tarvita kallista moottorikonetta, vaan siinä käytetään kuorma-autoon rakennettua vintturia.

Heikki Huuskonen lentää Kouvolan Ilmailuyhdistyksen purjekoneilla. Yhdistys rahoittaa toimintansa mm. jättepaperinkeräyksillä. Huuskonen ei tunne suurempaa vetoa moottorikoneita kohtaan. "Purjelennossa merkitsee taito enemmän, kun ei ole moottoria konetta vetämässä. Lisäksi kerholamme on Volkswagenin moottorilla varustettu purjekone, jota saa lentää purjelentolupakirjalla."

Huuskonen toteaa purjelennon edellyttävän runsaasti pitkäjännitteisyyttä. Vain pieni osa harrastuksen parissa vietettävästä ajasta päästään lentämään. Ilmaan pääsyyn vaikuttavat säätilat ratkaisevasti.

Purjelento ei ole vaarallista, jos noudattaa sääntöjä, väittää Heikki Huuskonen. Koska purjelento kuitenkin perustuu ilmavirtoihin, ei laskeutumispaiikkaa matkalennoilla pysty etukäteen määrittelemään. Niinpä maastolaskut muodostavatkin aina tietyn jännityskohdan. "Lasku onkin aina vaikein, silloin on maltti säilytettävä." □

Petri Alervo

Voittoisa Napoleon

● Kirman Sekiini ja Qal Eh Darden Balila saivat neljä vuotta sitten perillisen, joka kantaa nimeä Metsänreunan Napoleon. Napoleon on saluki, vinttikoina ja se on salamannopea juoksija. Kilpailevia salukeja on Suomessa alle sata.

Kuva: Marita Mustamäki

Lenni Mustamäki ja Napoleon, joka on puettu koirien 'verrytelypukuun' eli mantteliin. Tämä mantteli on muisto voitetusta Suomi—Ruotsi maaottelusta.

Napoleonin isäntä on Lenni Mustamäki, Kouvolan Kirjapainossa työskentelevä reprovuaaja. Hän on koirastaan ylpeä, eikä suotta, sillä viime kesänä Napoleon voitti kuudesta juoksemastaan vinttikoirien ratajuoksukilpailusta neljä. Mainittavimmat voitot tulivat Suomi—Ruotsi

maaottelusta, Savo-Cupista ja Mainospöllöjuoksusta Hyvinkäällä. Ohjelma nähtiin televisiossa syksyllä.

Saluki on vanhin kaikista koiraroduista ja se on säilynyt puhtaana vieraista sekoituksista useiden vuosituhansien ajan. Luonteeltaan se on pidättyväinen ja arvokas. Lenni Mustamäki kertoi, että ulkoillessakaan Napoleon ei vaivaudu leikkimään pienempiensä kanssa.

Napoleon vaatii liikuntaa kahdesta kolmeen tuntiin päivässä pysyäkseen hyvässä juoksupuolissa. "Se ottaa nopeita spurteja ja innostuu joskus juoksemaan jopa junan kanssa kilpaa", kertoi Mustamäki.

Kilpailuissa koirat juoksevat ns. vieheen perässä, joka on tavallisesti palanen lampaannahkaa tai täytetty jänis. Juoksu perustuu koirien metsästysvaistoon, joten kilpaa juostessaan ne vain ajavat viehettä takaa, eivätkä tietoisesti juokse kilpaa. Vinttikoina ajaa näön, eikä hajun perusteella. Jos viehe katoaa sen näköpiiristä, juoksu todennäköisesti keskeytyy.

"Saluki on juoksijalahjakkuus, joka vinttikoirien tapaan nauttii nopeasta juoksesta ja kovastakin harjoittelusta, mikä koituu myös isännän kunnan kohennukseksi. Oikea ruokavalio on myös tärkeä. Huonokuntoinen koira ei jaksakaan juosta."

Hyvä kunto on myös Napoleonille tärkeä, sillä ensi vuoden tähtäimessä on osallistuminen Ruotsi—Suomi maaotteluun.

Maritta Hanjoki

Syntymäpäiviä

Kuusankoski

Aati Häkkinen merkkaaja Kymin paperitehtaan päällystyslaitoksesta täytti 60 vuotta 5.9. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1946 Kymin paperitehtaan Fourdrinier-osastolle. Nykyiselle osastolleen hän siirtyi 1970.

Gustav V. Rosenqvist markkinatutkimuspäällikkö Paperin markkinointiosastolta täytti 60 vuotta 9.9. Diplomi-insinööriksi hän valmistui Åbo Akademiasta 1948. Yhtiön palvelukseen hän tuli samana vuonna, aluksi kehitystyöhön tutkimuslaboratorioon. Instrumenttiosasto perustettiin 1951. Hän toimi sen päällikkönä vuoteen 1957. Tällöin hänet nimitettiin Kuusankosken tehtaiden isännöitsijän apulaiseksi ja 1966 Kuusankosken tehtaiden johtajan apulaiseksi. Hän toimi tuotekehityspäällikkönä 1968–1977. Nykyiseen tehtäväänsä hänet nimitettiin 1978. Lisäksi hän on toiminut ja toimii edelleen useissa luottamus-tehtävissä. Suomen Puunjalostusteollisuuden Keskusliiton vesiensuojeluliiton jäsenenä hän oli 1962–1969 ja varapuheenjohtajana 1968–1969, Oy Keskuslaboratorio Ab:n hallituksen työvaliokunnan jäsenenä 1962–1970, Sulfiittispriiosakeyhtiön hallituksen jäsenenä 1965–1971 ja puheenjohtajana 1968–1971, Oy Finnish Peroxides Ab:n hallituksen jäsenenä

1971–1972, Kymmene Papier GmbH:n Beiratin jäsenenä 1971–1974 ja Puunjalostusteollisuuden tietokeskuksen johtokunnan jäsenenä 1974–1976. Lisäksi hän toimi mm. Teollisuuden Mittaus- ja säätötekniikan kerhon puheenjohtajana 1953–1957. Hän on myös kerhon kunniajäsen. Kymijoen Vesiensuojeluyhdistyksen hallitukseen ja työvaliokuntaan hän kuului 1962–1968. Kymen läänin Väestönsuojeluyhdistyksen puheenjohtajana hän on toiminut v:sta 1967 ja Suomen Väestönsuojelujärjestön hallituksen jäsenenä v:sta 1968 sekä järjestön talousvaliokunnan jäsenenä v:sta 1973. Hän toimii myös teollisuuden markkinatutkijoiden yhdistyksen EVAF:n Suomen osaston johtokunnan jäsenenä ja paperiteollisuuden markkinatutkijoiden alaosaston puheenjohtajana. Hän on laatinut eri alojen ammattilehtiin useita artikkeleita mm. instrumentoinnista, vesiensuojelusta ja kuitulietteen uudelleenkäytöstä. Hän on tehnyt useita opintomatkoja, jotka ovat suuntautuneet mm. USA:han, Kanadaan, Japaniin, Neuvostoliittoon ja lähes kaikkiin Länsi-Euroopan maihin. Vapaa-aikanaan hän harrastaa kuntoliikuntaa, valokuvausta ja ulkomaanmatkailua. Sotilasarvoltaan hän on majuri.

Veikko Lampén kirvesmies rakennusosastolta täytti 60 vuotta 10.9.

Kouvolassa Keijo Koivulan näyttely oli avoinna kolme päivää. Tänä aikana näyttelyyn tutustui puolitoinen tuhatta henkilöä.

Kuvat Ýdralta toivat Keijon julkisuuteen

● **Keijo Koivula**, paperityömies Voikkaan paperitehtaalta, on harrastanut aktiivisesti valokuvausta viiden vuoden ajan. Julkisuuteen hän toi näyttelyn taidoistaan viime kesäkuussa. Tällöin hän rakensi Kouvolan maakuntakirjaston näyttelysaliin valokuvanäyttelyn Kreikan saaristoon kuuluvalla Ýdran saarelta keväällä 1978 otamistaan valokuvista.

Näyttely sai hyvän vastaanoton Kouvolan lisäksi myös Karhulassa. Etelä-Suomi -lehdessä 15.8. Eeva Lehmussaari kommentoi näkemäänsä näin: "Tämän saaren elämästä on tekijä hakenut olennaisen, keskittynyt tallentamaan joka päiväistä ihmiskuvaa tahi heitä ympäröivää miljöötä."

Keijo Koivula kertoi päätöksen näyttelyn rakentamisesta syntyneen vasta matkan jälkeen tutkittuaan saarella kuvaamaansa aineistoa. Lähes kahden tuhannen negatiivin joukosta hän poimi näyttelyn rungoksi 200 kuva-aihetta. Lopullisessa näyttelyssä oli esillä 66 valokuvaa. Näyt-

telyn rakentamiseen häneltä kului kokonainen vuosi.

Koivulan suunnitelmissa on viedä näyttely myös Lappeenrantaan, Imatralle ja Helsinkiin, mikäli näyttelytilat järjestyvät.

Parin vuoden sisällä hän aikoo toteuttaa uuden idean — tehdä valokuvanäyttelyn Kuusankosken kaupungista. "Mutta täysin erilaisen, kuin mitä tähän saakka on tehty", hän tähdentää. Miljööläillä erilaisen — sitä hän ei suostunut kertomaan.

Ihmiset, kasvit, ilmeet ja olemukset ovat Keijo Koivulasta mielenkiintoisimmat kuvattavat. Hän kertoo kuvaavansa lähes päivittäin.

Keijo Koivula kehittää kuvansa itse. Tällöin voi vaikuttaa kuvan laatuun ja saada kuvasta paras mahdollinen.

Valokuvaus ei toki ole Keijo Koivulan ainoa harrastus. Aikaa riittää juteen, elokuvakerhotoimintaan ja tänä kuluneena kesänä myös lasikuituveneen rakentamiseen.

Maritta Hanjoki

Aati Häkkinen

Gustav V. Rosenqvist

Raino Westerholm

Aapo Mannari

Arvo Toivonen

Veijo Turklin

Kalevi Grönlund

Osmo Kilpiä

Kaarlo Villigsmann
huoltomies sosiaaliosastolta täyttää 60 vuotta 14.11. Yhtiön palvelukseen Verlan tehtaalle hän tuli 1946 ja siirtyi Voikkaan rakennusosastolle 1953, kiinteistöosastolle 1969 ja sosiaali-osastolle 1972.

Raino Westerholm
maankäyttömetsänhoitaja kiinteistöosastolta täyttää 60 vuotta 20.11. Hän on syntynyt Kuusankoskella ja tuli yhtiön palvelukseen metsäosastolle 1944. Kiinteistöosastolle nykyiseen tehtäväänsä hän siirtyi 1973. Hän on Suomen Metsänhoitajaliiton jäsen. Kuusankosken kirkkovaltuuston jäsen hän oli vuosina 1952—1955 ja 1969—1972. Kuusankosken kaupunginvaltuuston jäsen hän on ollut v:sta 1965. Suomen Kristillisen Liiton (SKL) kansanedustajana hän oli 1970—1979. SKL:n puheenjohtajana hän on toiminut v:sta 1973. Hän on toiminut eduskunnan sivistysvaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan sekä ulkoasiainvaliokunnan jäsenenä. Lisäksi hän toimi Pohjoismaiden Neuvoston sosiaali- ja ympäristöpoliittisessa valiokunnassa. Hän oli myös Parlamenttien välisen Liiton (IPU) Suomen ryhmän jäsen. Hänen harrastuksiaan ovat hengellinen työ, musiikki, biologia, metsänhoito, kalastus ja kaitafilmaus. Sotilasarvoltaan hän on majuri.

Unto Jokimies
puunkäsittelyn vuorovara-

mies Kuusanniemen sellutehtaalta täyttää 60 vuotta 15.12.

Aapo Mannari
koneenhoitaja Voikkaan paperitehtaalta täyttää 60 vuotta 16.12. Yhtiön palvelukseen Voikkaan paperitehtaalle hän tuli 1937.

Helge Uusitalo
ilmatehtaanhoitaja Voikkaan kemian tehtaalta täyttää 60 vuotta 19.12. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1935 Voikkaan rakennusosastolle. Nykyiseen tehtäväänsä hän siirtyi 1945.

Arvo Toivonen
tuotannosuunnittelija Voikkaan myyntiosastolta täytti 50 vuotta 8.9. Yhtiön palvelukseen ensi kerran hän tuli 1948 Voikkaan korjauspajalle. Merkonomiksi valmistumisensa jälkeen 1959, hän tuli työhön Voikkaan lähetysosastolle. Nykyisessä tehtävässään hän on toiminut v:sta 1970. Hänen harrastuksenaan on maatilainhoito.

Erkki Ollikainen
2. hioja Voikkaan puuhioimolta täytti 50 vuotta 9.9. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1960 Voikkaan rakennusosastolle. Puuhiomoon hän siirtyi samana vuonna.

Leif Hansen
ostaja osto-osastolta täytti 50 vuotta 16.9. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1950 lähetysosastolle. Vuosina 1953—1967 hän työskenteli myyntiosastolla, sen jäl-

leen Voikkaan paperitehtaalla ja 1970—1972 paperiteollisuuden toimistopäällikkönä. Nykyiseen tehtäväänsä hänet nimitettiin 1972.

Veijo Turklin
kunnossapitopäällikkö kemian tehtaalta täytti 50 vuotta 19.9. Yhtiön palvelukseen Heinolan tehtaalle suunnitteluinsinööriksi hän tuli 1960. Kuusankoskelle kemian kunnossapitopäälliköksi hän siirtyi 1970.

Tapani Nikki
puunkäsittelyn työntekijä Kuusanniemen sellutehtaalta täytti 50 vuotta 26.9.

Kalevi Grönlund
tuotevaraston työntekijä Voikkaan paperitehtaalta täytti 50 vuotta 5.10. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1956 Hallan sahalle, siirtyi 1957 Voikkaan rakennusosastolle, työskenteli Voikkaan selluloosatehtaalla ja Kymmin selluloosatehtaalla ja siirtyi Voikkaan paperitehtaalle 1961.

Pauli Sällinen
hakkeenpurkaja Kuusanniemen sellutehtaalta täytti 50 vuotta 7.10. Yhtiön palvelukseen metsäosastolle hän tuli 1956, siirtyi Voikkaan selluloosatehtaalle 1960, Kuusanniemen sellutehtaalle 1964, kuljetusosastolle 1965 ja Kuusanniemen sellutehtaalle 1977.

Teuvo Huuhko
varamies Kuusanniemen

sellutehtaalta täyttää 50 vuotta 18.10. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1957 Voikkaan paperitehtaalle. Karbiditehtaalla hän työskenteli 10 vuotta ja siirtyi 1969 MP-laitokselle. Nykyiseen tehtäväänsä hän tuli 1978.

Kaiju Tolppala
koneviilaaja Voikkaan konekorjaamolta täyttää 50 vuotta 21.10. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1944 Voikkaan konekorjaamolle. Hän harrastaa kalastusta.

Hannu Pulkka
junamies kuljetusosastolta täyttää 50 vuotta 26.11.

Airi Pulkka
siivoaja sosiaaliosastolta täyttää 50 vuotta 4.12. Hän tuli yhtiön palvelukseen 1963 Voikkaan talousosastolle.

Vilho Simola
laastikeskuksen hoitaja rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 4.12. Yhtiön palvelukseen Voikkaan rakennusosastolle hän tuli 1953.

Osmo Kilpiä
työnjohtaja rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 6.12. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1946. Hän harrastaa ilmailua.

Sinikka Myöhänen
välirullauskoneen apunainen Kymmin paperitehtaan päällystyslaitokselta täyttää 50 vuotta 8.12. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1976.

Eino Tolvanen

Lars Timgren

Leo Heino

Kalevi Varis

Reino Juntto

Pentti Valtanen

Pentti Pusa

Rauno Renko

Nykyiselle osastolleen hän siirtyi 1979.

Unto Karonen

hitsaaja Kymin konekorjaamolta täyttää 50 vuotta 15.12. Hän on syntynyt Kuusankoskella ja tuli yhtiön palvelukseen 1946 Kymin konekorjaamolle.

Matti Jämsén

sähkösuunnittelun esimies sähköosastolta täyttää 50 vuotta 19.12. Yhtiön palvelukseen teknilliselle osastolle hän tuli 1956.

Eino Tolvanen

uudestaan rullaaaja Voikkaan paperitehtaalta täyttää 50 vuotta 27.12. Ensi kerran yhtiön palvelukseen hän tuli 1957 Kymin selluloosatehtaalle. Vakituiseen toimeen Voikkaan paperitehtaalle hän tuli 1960. Hän harrastaa metsästystä ja kalastusta.

Halla

Eila Repo

sahatavaran mittaaja taasaamolta täytti 50 vuotta 19.10. Hän tuli yhtiön palvelukseen 1948 jalostustehtaalle. Tämän jälkeen hän työskenteli tilapäisissä tehtävissä eri osastoilla, kunnes 1969 tuli vakituiseen palvelukseen.

Soinlahti

Vilho Kononen

tiilenpolttaja ja etumies

tiilitehtaalta täytti 60 vuotta 3.9. Yhtiön palvelukseen ensi kerran hän tuli 1950. Yhtäjaksoisesti hän on työskennellyt yhtiön palveluksessa v:sta 1952.

Lyydi Veteli

siivooja tiilitehtaalta täytti 60 vuotta 23.10. Yhtiön palvelukseen tultuaan hän työskenteli polttajan apulaisena ja tiilien lajittelijana. Nykyiseen tehtäväänsä hän siirtyi 1971. Hän on toiminut Soinlahden VPK:n naistoimikunnassa yli 10 vuotta.

Kalle Ruuskanen

aputyöntekijä tehdaspalvelusta täyttää 60 vuotta 28.11. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1962. Hän on työskennellyt siitä lähtien lautatarhalla ja tehdaspalvelussa. Kesäisin hän toimii puutarhurina.

Veikko Rönkkö

vartija ja tukkien vastaanottaja sahalta täyttää 60 vuotta 23.12. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1964 ja toimi tiilitehtaalla tiilenpolttajana. Sahan kuorimolle hän siirtyi 1965 ja nykyiseen tehtäväänsä 1972.

Laina Partanen

tiilien lajittelija tiilitehtaalta täyttää 50 vuotta 5.11. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensi kerran 1950. Vakituiseksi työntekijäksi hän tuli 1959 nykyiseen tehtäväänsä.

Juantehdas

Lars Timgren

Juantehtaan isännöitsijä täytti 60 vuotta 8.10.

Leo Heino

ylimestari konekorjaamolta täytti 50 vuotta 6.9.

Eva-Liisa Parviainen

näytelajittelija täytti 50 vuotta 8.9.

Kalevi Varis

konekorjaamon mestari täyttää 50 vuotta 13.11.

Karkkila

Reino Juntto

valuntarkastaja valimosta täyttää 60 vuotta 8.12.

Pentti Valtanen

vanhempi yleismies täyttää 50 vuotta 29.9. Hän on työskennellyt kolmosvalimossa kaavaus-, valu- ja tyhjennystöissä 25 vuotta.

Pauli Virtanen

kattilan kasaaaja kattilaosastolta täyttää 50 vuotta 2.12. Yhtiön palvelukseen lähetysosastolle hän tuli 1946. Valimossa hän työskenteli 1949–1950 ja emaliosastolla 1950–1974.

Heinola

Pentti Pusa

sorvaaja tehdaspalvelusta täytti 50 vuotta 19.9. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1954. Hän harrastaa shakkia ja kalastusta.

Rauno Renko

Heinolan tehtaan isännöitsijä täytti 50 vuotta 18.10.

Hän valmistui insinööriksi Helsingin teknillisestä opistosta ja työskenteli sen jälkeen A. Ahlström Oy:n Varkauden konepajalla kattilaosaston asennusinsinöörinä. Kymiyhtiön palvelukseen Karkkilan tehtaalle hän tuli 1955 kattilaosaston käyttöinsinööriksi. Salon tehtaan isännöitsijäksi hänet nimitettiin 1960. Heinolan tehtaan isännöitsijäksi hän siirtyi 1970. Hänen asiantuntemustaan on käytetty mm. Työnantajaliiton ja Puolustusministeriön eri komiteoissa. Lisäksi hän toimii Heinolan Seudun Työnantajayhdistyksen puheenjohtajana. Hän on myös Päijät-Hämeen Puhelinyhdistyksen hallituksen jäsen. Hän kuuluu Suomen Ilmailuliiton hallitukseen ja on sen talousvaliokunnan puheenjohtaja. Hänen vapaa-aikansa kuluu tarkoin ilmailun ja metsästyksen parissa. Hän on purjelennon opettajakurssien pääkouluttaja. Hänellä on hallussaan voimassaoleva purjelennon Suomen ennätys. Sotilasarvoltaan hän on insinöörikapteeni.

Helvi Siponen

joukkotuotteiden kokooja radiaattoriosastolta täytti 50 vuotta 28.10.

Pertti Hänninen

levyseppä kattilaosastolta täyttää 50 vuotta 12.12.

Eino Järvinen

levyseppä kattilaosastolta täyttää 50 vuotta 29.12. Hän harrastaa musiikkia.

Helvi
Siponen

Pertti
Hänninen

Eino
Järvinen

Erkki
Laakso

Salo

Erkki Laakso

puristaja täyttää 60 vuotta 16.11. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1964 valurautakoneistamoon, jossa työskentelee edelleen.

Irja Virtanen

kokooja täyttää 50 vuotta

31.10. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1956 kokoonpanosastolle.

Eira Lunden

kokooja täyttää 50 vuotta 21.12. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1960 messinkikoneistamoon. Nykyiseen tehtäväänsä kokoonpanosastolle hän siirtyi 1963.

Manan majoille

Toukokuun 5. pnä kuoli kuorimomies **Matti Joutjärvi** Voikkaan paperitehtaan puuhiomolta. Hän oli syntynyt 26.5.1948. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1967.

Matti Joutjärvi

Eeva Kalso

Kesäkuun 25. pnä kuoli Kuusankoskella työterveyshoitaja **Eeva Kalso**. Hän oli syntynyt Rautjärvellä 3.8. 1922. Lapsuus- ja nuoruusajan hän vietti Viitasaarella. Ylioppilaaksi hän pääsi Jyväskylän tyttölukiosta vuonna 1941. Sodan jälkeen hän haki Helsingin kaupungin sairaanhoitajakouluun ja valmistui sairaanhoitajaksi vuonna 1948 erikoisalanaan leikkaussalin sairaanhoito.

Eeva Kalso työskenteli

1948—1953 Helsingissä Marian sairaalan leikkausosastolla. Sen jälkeen hän oli vuoteen 1955 Kuusankosken aluesairaalan leikkausosastolla vakituisena hoitaja ja vuoteen 1963 vuosilomasijaisena. Kymiyhtiön työterveysosastolla Kuusankoskella hän työskenteli vuodesta 1963 kuolemaansa saakka.

Hän toimi Kansaneläkelaitoksen Kuusankosken sosiaalivakuutustoimikunnan jäsenenä 1973—1979 ja kaupungin sosiaalilautakunnan varajäsenenä 1977—1979.

Hyväntahtoisena ja luottettavana henkilönä Eeva Kalso teki vähäeleisesti ja tunnollisesti arvokasta työtä toisten ihmisten auttamiseksi.

Kymiyhtiö

Kymi Kymmene Oy:n julkaisu

Toimitus

Kymi Kymmene Oy, tiedotusosasto
Niementie 13, 45700 Kuusankoski
Puh. keskus 951-47 012

Päätoimittaja: Eero Niinikoski puh. 416
Toimitussihteeri: Heli Kyllönen puh. 390
Toimittajat: Reijo Virta puh. 207
Maritta Hanjoki puh. 753
Kesätoimittaja: Petri Alervo puh. 415

Kirjapaino

Kymi Kymmene Paperi — Kouvolan Kirjapaino
Valtakatu 28, 45100 Kouvola 10
Puh. vaihte 951-11 551

Neuvottelukunta

Kuusankoski: Niilo Vepsäläinen, Pentti Vättö, Eino Rihula, Riitta Kähärä, Paavo Toivonen, Anders Lund, Harry G. Wiklund ja Eero Niinikoski

Juankoski: Kalevi Taskinen, Ahti Latvala ja Anu Laitinen

Halla: Seppo Sahala, Åke Nykänen ja Raimo Saastamoinen

Soinlahti: Kalevi Riipinen, Marja Eskelinen ja Kalevi Laukkanen

Karkkila: Lauri Virolainen, Terttu Järvi, Tapani Juselius, Kauko Piironen, Taisto Lappalainen ja Sinikka Mielck

Heinola: Raili Niemelä, Esko Valonen, Pentti Helenius, Leo Rauhala ja Kauko Nieminen

Salo: Elvi Vettenranta, Raimo Auranen, Jaakko Korpela ja Roger Holmberg

Kymi Kymmene
Star Bond/Konekirjoituspaperi
A4, 210x297 mm, 70 g/m², 500 arkkia, valkoinen.

Kymi Kymmene
Star Copier/Offsetmonistuspaperi
A4, 210x297 mm, 80 g/m², 500 arkkia, valkoinen.

Kymi Kymmene
Kym Copier/Offsetmonistuspaperi
A4, 210x297 mm, 70 g/m², 500 arkkia, valkoinen.

Kymi Kymmene
Star Economy/Vahasmonistuspaperi
A4, 210x297 mm, 70 g/m², 500 arkkia, valkoinen.

Kymi Kymmene
Star 70/Vahasmonistuspaperi
A4, 210x297 mm, 70 g/m², 500 arkkia, valkoinen.

Kymin toimistopaperit uusissa maisemakääreissä ja kätevissä pakkauksissa

Kymi Kymmene Paperi

45700 Kuusankoski. Puh. 951-47012. Telex 52211
Eteläranta 14, 00130 Helsinki 13. Puh. 90-651466. Telex 122543